

AASTARAAMAT 2008

ANNUAL REPORT 2008

RAHAPESU ANDMEBÜROO

FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT

ÜLEVAADE RAHAPESU ANDMEBÜROO TEGEVUSEST 2008. AASTAL

OVERVIEW OF THE ACTIVITIES OF THE ESTONIAN
FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT IN 2008

SISUKORD

EESÖNA	4
1. UUS RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISE TÕKESTAMISE SEADUS	6
1.1. Mõisted	7
1.2. Muutused kohustatud subjektide ringis	9
1.3. Hoolsusmeetmed	10
1.4. Tegevus rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral	13
1.5. Muutused rahapesu andmebüroo ülesannetes ning pädevuses	15
2. STATISTIKA/ÜLEVAADE RAHAPESU ANDMEBÜROO TEGEVUSEST 2008. AASTAL	18
2.1. Büroole laekunud andmete töötlemine, analüüsimine ja edastamine	19
2.2. Ülevaade büroo edastatud materjalidest	24
2.3. Rahapesualase teadlikkuse tõstmine	30
2.4. Koostöö teiste riikide pädevate asutustega	31
2.5. Järelevalve	33
3. UUED RAHAPESU TÜPOLOOGIAD EESTIS	37
4. MUUD TEGEVUSED	42
4.1. Twinning-projekt	43
4.2. Eesti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemi hindamine	43

TABLE OF CONTENTS

FOREWORD	5
1. NEW MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING PREVENTION ACT	6
1.1. Definitions	7
1.2. Changes among obligated subjects	9
1.3. Due diligence measures	10
1.4. Activities upon suspicion of money laundering or terrorist financing	13
1.5. Changes in fiu functions and competence	15
2. STATISTICS/OVERVIEW OF THE ACTIVITIES OF THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT IN 2008	18
2.1. Processing, analysis and forwarding of the reports received by the FIU	19
2.2. Overview of materials forwarded by the FIU	24
2.3. Improvement of money laundering awareness	30
2.4. Cooperation with competent foreign authorities	31
2.5. Supervision	33
3. NEW MONEY LAUNDERING TYPOLOGIES IN ESTONIA	37
4. OTHER ACTIVITIES	42
4.1. Twinning-project	43
4.2. Evaluation of the Estonian system of money laundering and terrorist financing prevention	43

Hea lugeja!

EESSÕNA

Hea lugeja!

Hoiad käes järjekorras juba neljandat rahapesu andmebüroo aastaraamatut, mis annab ülevaate büroo töötulemustest ning olulisimatest sündmustest rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel Eestis 2008. aastal. Rõõm on tõdeda, et rahapesu tõkestamise süsteem muutub Eestis aasta-aastalt üha tõhusamaks. Käesoleval aastal Moneyvali teostatud 3. hindamisvooru käigus Eestile antud reitingud viitavad selgelt, et riigi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteem tervikuna on maailmas esirinnas ning vastab peaaegu täies mahus rahvusvahelistele standarditele. Samuti teeb rõõmu see, et olukorras, kus menetluses olevate rahapesukuritegude arv ei ole hüppeliselt kasvanud, on kasvanud otsuseni jõudnud kohtuasjade arv, mis viitab selgelt süsteemi efektiivsuse tõhustumisele. Loodame, et see trend jätkub ka tulevikus.

Oleme seekordses ülevaates püüdnud vältida juba varasemates aastaraamatutes käsitlemist leidnud rahapesu tõkestamise süsteemi aspektide kajastamist. Sellest tulenevalt keskendume aastaraamatu esimeses osas eelkõige 2008. aasta alguses jõustunud uue rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse olulisimate muudatuste tutvustamisele. Seejärel anname ülevaate rahapesu andmebüroo 2008. aasta tegemistest ja töötulemustest ning täheledatud uutest rahapesu trendidest.

Head lugemist!

FOREWORD

Dear reader,

The fourth annual report of the Estonian Financial Intelligence Unit (FIU), provides an overview of the work results of the Unit and the most important events in preventing money laundering and terrorist financing in Estonia in 2008. We are glad to conclude that the money laundering prevention system is becoming more and more efficient in Estonia. The ratings given by Moneyval during the third evaluation round clearly indicate that money laundering and terrorist financing prevention system in Estonia is one of the leading ones in the world and corresponds almost in full to international standards. We are also glad that while the number of pending criminal offences in the field of money laundering has not sharply increased, the number of cases which have resulted in a judgment has increased, which refers clearly that the system has become more effective. We hope that the trend will also continue in the future.

In this overview we have tried to avoid depicting the aspects of the system for preventing money laundering which have already been dealt with in previous annual reports. Due to the aforementioned in the first part of the annual report we focus particularly on introducing the most important amendments to the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act that entered into force at the beginning of 2008. Thereafter we provide an overview of the activities and work results of the FIU and new trends in money laundering in 2008.

Hope you enjoy the reading!

1. UUS RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISE TÕKESTAMISE SEADUS

NEW MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING PREVENTION ACT

28. jaanuaril 2008 jõustus uus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus (edaspidi uus RTRTS). Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse uue redaktsiooni väljatöötamise eesmärgiks oli harmoneerida Eesti õigusesse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ rahandussüsteemi rahapesu ning terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta (nn III direktiiv).

Uues RTRTSis on võrreldes seaduse eelmise versiooniga toimunud märkimisväärsed muutused, millest olulisimaid tutvustame alljärgnevalt.

1.1. MÕISTED

Rahapesu

Uues RTRTS-s on rahapesu mõistet võrreldes varasema seadusega üsna põhjalikult uuendatud. Kui vana RTRTS-is oli rahapesu objektiks *kuriteo tulemusena või sellisest teost osavõtmise eest saadud vara*, siis uue seaduse kohaselt on selleks **kuritegeliku tegevuse tulemusel või selle asemel saadud vara**. Lisaks on kehtiva RTRTSi kohaselt rahapesuna määratletav varaga toimingute teostamine *eesmärgiga varjata või hoida saladuses vara ebaseaduslikku päritolu või abistada kuritegelikus tegevuses osalenud isikut, et ta saaks hoiduda oma tegude õiguslikest tagajärgedest*.

Mõlema seaduse kohaselt on rahapesu varaga järgmiste toimingute teostamine: omandamine, valdamine, kasutamine, muundamine, üleandmine või varaga tehingute või toimingute teostamine. Küll aga on vana ja uues seaduses mõnevõrra erinev eesmärgi käsitlus: rahapesuga oli vana seaduse kohaselt tegemist, kui punktis 1 nimetatud varaga punktis 2 nimetatud toimingute teostamise *eesmärk või tagajärg* oli selle vara *tegeliku omaniku, varaga seotud õiguste, vara asukoha või vara ebaseadusliku päritolu varjamine*. Uue seaduse kohaselt on rahapesuga tegemist juhul, kui *varjatakse või hoitakse saladuses vara tõelist olemust, päritolu, asukohta, käsutamiseviisi, ümberpaigutamist, omandiõigust või muid varaga seotud õigusi*. Lisaks on täiendavalt sätestatud, et *rahapesuga on tegemist ka juhul, kui kuritegelik tegevus, mille tulemusena saadi rahapesu kasutatav vara, toimus teise riigi territooriumil*. Nimetatud sättega tagatakse, et süüteo toimepa-

On 28 January 2008 the new Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act (hereinafter: the new Prevention Act) entered into force. The aim of drafting Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act was to harmonise Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing (the so-called *third directive*) with Estonian legislation.

There are significant changes in the new Prevention Act as compared to the previous version. The most important of the changes are introduced below.

1.1. DEFINITIONS

Money laundering

The definition of money laundering has been updated quite thoroughly as compared to the previous version of the Act. While in the old Prevention Act the object of money laundering was specified as *a property acquired as a result of a criminal offence or in return for participation in such an offence*, in accordance with the new Act this is *a property acquired as a result of criminal activities or property acquired instead of such property*. Furthermore, in accordance with the applicable Prevention Act money laundering shall also include performance of operations with property *the purpose of which is to conceal or maintain of the confidentiality of the illicit origin of the property or to assist a person who participated in criminal activities so that the person could escape the legal consequences of his or her actions*.

According to the both Acts money laundering is the performance of the following operations: the acquisition, possession, use, conversion or transfer of, or the performance of transactions or operations with property of money laundering. However, the old and new Act regard the aim somewhat differently: pursuant to the old Act we could talk about money laundering if the *purpose or consequence* of the performance of the operations specified in clause 2 with the property specified in clause 1 was *the concealment of the actual owner, the rights related to the property, the location of the property or the illicit origin of the property*. In accordance with the new Act money laundering shall involve *the concealment or maintenance of confidentiality of the true nature, origin, location, manner of disposal, relocation, the right of ownership or any other rights related to the property*. In addition, it has been provided further that *money laundering involves also criminal ac-*

nijad ei jääks karistusest ka juhul, kui neid rahapesu eelkuriteo eest selle toimepanemise riigis vastutusele ei võeta.

Terrorismi rahastamine

Kui vanas seaduses oli defineeritud *terrorikuriteo rahastamise* mõiste, siis uues seaduses on viiteliselt karistusseadustiku §-le 237³ toodud **terrorismi rahastamise** mõiste, kuid kontseptuaalseid muudatusi antud mõiste korral uues seaduses toimunud ei ole.

Tegelik kasusaaja

Uudsena on 28.01.08 jõustunud seaduses määratletud **tegeliku kasusaaja** mõiste; varem ei olnud nimetatud mõistet Eesti seadusandluses defineeritud. **Tegelik kasusaaja on füüsiline isik, kes teostab oma mõju ära kasutades lõplikku kontrolli ja kelle huvides, kasuks või arvel tehing või toiming tehakse.**

Riikliku taustaga isik

Sarnaselt tegeliku kasusaajaga on tegemist uue mõistega, mis eelmises RTRTS-is ei sisaldunud. Mõiste lisati seadusesse eesmärgiga rakendada tugevdatud hoolsusmeetmeid teiste riikide kõrgete ametiisikute suhtes, hoidmaks ära nende poolset võimalikku ametialase positsiooni kuritarvitamist. **Riikliku taustaga isik on füüsiline isik, kes täidab või on täitnud vähem kui aasta tagasi avaliku võimu¹ olulisi ülesandeid, samuti sellise isiku perekonnaliikmed² ja lähedased kaastöötajad³.**

¹ Avaliku võimu oluliste ülesannete täitja on: riigipea, valitsusjuht, minister, aseminister ja abiminister; parlamendiliige; ülemkohtu, konstitutsioonikohtu ja muu sellise kõrgema kohtu, kelle otsuseid saab edasi kaevata üksnes erandjuhtudel, kohtunik; riigi kontrollasutuse ja keskpanga nõukogu liige; suursaadik, asjur ja kaitsejõudude kõrgem ohvitser; riigi äriühingu juhtimis-, järelevalve- ja haldusorgani liige.

² Avaliku võimu oluliste ülesannete täitja perekonnaliige on tema abikaasa; abikaasaga võrdväärne partner vastavalt isiku elukohariigi õigusele või tehingu sõlmimise kuupäeva seisuga temaga vähemalt aasta ühist majapidamist omanud isik; tema lapsed ja nende abikaasad või partnerid ning tema vanem.

³ Avaliku võimu oluliste ülesannete täitja lähedane kaastöötaja on:

- A. füüsiline isik, kellel on avaliku võimu oluliste ülesannete täitjaga lähedased ärisuhted või kellega koos on avaliku võimu oluliste ülesannete täitja juriidilise isiku või lepingulise õigusliku üksuse ühine tegelik kasusaaja;
- B. isik, kes tegeliku kasusaajana omab täielikult juriidilist isikut või lepingulist õiguslikku üksust, mis on teadaolevalt asutatud avaliku võimu oluliste ülesannete täitja kasuks.

activities, whereby a criminal activity as a result of which the property used in money laundering was acquired, **occurred on the territory of another state.** The aforementioned provision shall ensure that the persons who committed an offence will also get punished if they are not held liable for a predicate offence in the state where the offence had been committed.

Terrorist financing

While the old Act defined the term of *financing of acts of terrorism*, the new Act specifies the term of **terrorist financing** referring to § 237³ of the Penal Code; however, no conceptual changes have been made to the term in the new Act.

Beneficial owner

A new term determined in the Act which entered into force on 28 January 2008 is that of **the beneficial owner**; the aforementioned term had not been defined in Estonian legislation before. **The beneficial owner is a natural person who exercises final control while taking advantage of his/her influence and in whose interests, or favour or on whose account the transaction or act is performed.**

Politically exposed person

Similarly to the actual beneficiary this is a new term which was not included in the previous Prevention Act. The term was added to the Act with the aim of applying enhanced due diligence measures with regard to high officials of other states in order to prevent their possible misuse of official position. **The politically exposed person is a natural person who performs or has less than a year ago performed prominent public functions¹ as well as family members² and close associates³ of such person.**

¹ The person performing prominent public functions is: the head of state, the head of the Government, a minister, a deputy or an assistant minister; a member of the parliament; a judge or a justice of the supreme court, the constitutional court or another higher court of which the judgments can be appealed only in exceptional circumstances; a member of the supervisory board of a state audit institution or the central bank; an ambassador, a chargé d'affaires and a senior officer of the Defence Forces; a member of the management, supervisory or administrative body of a state-owned company.

² Family members of a person performing important duties of official authority are his/her spouse; a partner equal to the spouse according to the law of the state of residence of the person or a person who as of the date of entry into the transaction had shared the household with the person for no less than a year; his/her children and their spouses or partners and his/her parent.

³ A close associate of a person performing prominent public functions is:

- A. a natural person who has a **close business relationship** with the person performing prominent public functions or with whom the person performing prominent public functions is a **joint beneficial owner** of a legal person or a contractual legal arrangement;
- B. a person who, as an beneficial owner, **has full ownership of a legal person or a contractual legal arrangement**, which it is known to have been set up for the benefit of the person performing prominent public functions.

1.2. MUUTUSED KOHUSTATUD SUBJEKTIDE RINGIS

Uue seadusega lisandusid kohustatud isikute ringi:

- **kauplejad**⁴ juhul, kui *neile tasutakse sularahas üle 200 000 krooni või võrdväärne summa muus vääringus,*
- **pandimajapidajad,**
- **usaldusfondide ja äriühingute teenuse pakkujad,**
- **kohtutäiturid,**
- **pankrotihaldurid ning ajutised pankrotihaldurid,**
- **alternatiivsete maksevahendite teenuse pakkujad**⁵,
- **usaldusfondide ja äriühingute teenuse pakkujad**⁶.

Sularaha siirdamise teenuse pakkujaid ning väärismetallide vääris kivide, kunstiväärtuste ja muude kõrge väärtusega kaupade vahendajaid on nüüdsest kaasatud vastavalt kategooriatesse maksevahendajad ning kauplejad. Valuutavahetusteenuse pakkujad, kes olid varasemas seaduses nimetatud eraldi kohustatud subjektidena, on uues seaduses koondatud mõiste

⁴ Seega kitsenes kohustatud subjektide ring üsna olulisel määral, kuna välja jäid kauplejad, kes teevad tehinguid sularahas alla 500 000 krooni. Vana seaduse kohaselt kohaldati seadust ka kõrge väärtusega kaupade vahendajate suhtes, kellele tasuti üle 100 000 krooni.

⁵ Alternatiivsete maksevahendite teenuse pakkuja on isik, kes oma majandus- või kutsetegevuse käigus ostab, müüb või vahendab side-, ülekande- või kliiringsüsteemi kaudu rahalist väärtust omavahendite vahendeid, mille abil on võimalik täita rahalisi kohustusi või mida saab vahetada kehtiva vääringu vastu, kuid kes ei ole krediitiasutus ega finantseerimisasutus krediitiasutuste seaduse tähenduses.

⁶ Usaldusfondide ja äriühingute teenuse pakkuja on füüsiline või juriidiline isik, kelle põhiline majandus- või kutsetegevus seisneb kolmandale isikule vähemalt ühe järgmise teenuse osutamises:

- A. äriühingu või muu juriidilise isiku asutamine;
- B. tegutsemine juhatajana või juhatuse liikmena äriühingus, osanikuna täisühingus või sellisel positsioonil muus juriidilises isikus, samuti teise isiku nimetatud ametikohale asumise korraldamine;
- C. asukoha või tegevuskoha aadressi, sealhulgas aadressi kui kontaktandmete osa kasutamise või postisaadetiste vastuvõtmiseks aadressi kasutamise võimaldamine ja muude eeltooduga seonduvate teenuste pakkumine äriühingule või muule juriidilisele isikule, seltsingule või muule sellisele lepingulisele õiguslikule üksusele;
- D. seltsingu või muu sellise lepingulise õigusliku üksuse esindajana tegutsemine või teise isiku määramine sellele positsioonile;

aktsionäri esindajana tegutsemine või teise isiku aktsionäri esindajana tegutsemise korraldamine, välja arvatud nende äriühingute puhul, kelle väärtpaberid on reguleeritud väärtpaberituril kauplemisele võetud ja kelle suhtes kohaldatakse Euroopa Ühenduse õigusaktidega kooskõlas olevaid avalikustamismõndeid või võrdväärseid rahvusvahelisi standardeid.

1.2. CHANGES AMONG OBLIGATED SUBJECTS

Pursuant to the new Act obligated persons shall also include the following:

- **traders**⁴ if they are paid in cash no less than 200,000 kroons or an equal amount in another currency,
- **pawnbrokers,**
- **providers of trust and company services,**
- **bailiffs,**
- **trustees in bankruptcy and interim trustees in bankruptcy,**
- **providers of services of alternative means of payment service**⁵,
- **providers of trust fund and company services**⁶.

Providers of cash transfer service and intermediaries of precious metals, precious stones, works of artistic value and other highly valuable goods are from now on included in the categories of payment intermediaries and traders, respectively. Providers of currency exchange service who were specified in the previous Act separately as obligated subjects have been consolidated in the new Act under the term "financing

⁴ Hence quite significant changes were made among obligated subjects as traders who perform transactions in cash in the amount of less than 500,000 kroons were excluded from among the obligated subjects. According to the old Act the Act was also applicable to intermediaries of highly valuable goods who were paid more than 100,000 kroons.

⁵ A provider of services of alternative means of payment is a person who in its economic or professional activities and through a communications, transfer or clearing system purchases, sells or intermediates funds of monetary value by which financial obligations can be performed or which can be exchanged for an official currency, but who is not a person specified in subsection (1) or a financial institution in the meaning of the Credit Institutions Act.

⁶ A provider of a trust and company services is a natural or legal person whose primary economic or professional activity is providing of at least one of the following services to a third person:

- A. foundation of a company or another legal person;
- B. acting as a director or a member of the management board in a company, as a partner in general partnership or in such position in another legal person, as well as the arrangement of assumption of this position by another person;
- C. enabling use of address of the seat or place of business, incl. granting the right to use the address as a part of the one's contact information or for receiving mail as well as providing companies or other legal persons, civil law partnerships or other similar contractual legal arrangement with services relating to the aforementioned;
- D. acting as a representative of a civil law partnership or any similar contractual legal arrangement or appointing another person to the position;

acting as a representative of a shareholder or organising other person's acting as a representative of a shareholder, except in case of such companies whose securities have been assumed for trading on the regulated market and to whom the disclosure requirements in accordance with the EC legislation or equal international standards are applicable.

„finantseerimisasutus“ alla. Erinevusena varasemast on uue seaduse kohaselt finantseerimisasutustena käsitatavad **elukindlustusega tegelevad kindlustusandjad** ning selle *vahendamisega tegelevad kindlustusmaaklerid*, varem laienes nõue kõikidele kindlustusandjatele ning vahendajatele. Lisaks fondivalitsejatele on kehtivas seaduses finantseerimisasutustena määratletud ka **aktsiaseltsina asutatud investeerimisfondid**. Samuti on finantseerimisasutuste hulka lisandunud **makseteenuste pakkujad** ning **alternatiivsete makseteenuste pakkujad**, kes varem ei kuulunud kohustatud subjektide hulka. *E-raha asutused*, kes eelmises seaduses kuulusid krediitiasutuste kategooriasse, on uues seaduses paigutatud finantseerimisasutuste alla.

1.3. HOOLSUSMEETMED

Võrreldes eelneva seadusega on uues RTRTS-s hoolsusmeetmetega seonduv reguleeritud märksa täpsemalt. Kui kuni 2008. aasta jaanuari lõpuni kehtinud seaduses seonduisid hoolsusmeetmed eelkõige tehingus osaleva isiku isikusamasuse tuvastamise ning selle aluseks olevate andmete säilitamisega, siis uue seaduse kohaselt peavad kohustatud isikud oma tegevuses kohaldama järgmisi hoolsusmeetmeid:

1. **kliendi või tehingus osaleva isiku isikusamasuse tuvastamine** tema esitatud dokumentide ja andmete alusel ning **esitatud teabe kontrollimine** usaldusväärsest ja sõltumatust allikast hangitud teabe põhjal;
2. füüsilise või juriidilise isiku **esindaja isikusamasuse ja esindusõiguse tuvastamine** ning kontrollimine;
3. **tegeliku kasusaaja tuvastamine**;
4. **teabe hankimine ärisuhte ja tehingu eesmärgi ning olemuse kohta**;
5. ärisuhte pidev jälgimine, sealhulgas ärisuhte vältel teostatud **tehingute jälgimine, isikusamasuse tuvastamisel kasutatud andmete regulaarne kontrollimine**, asjakohaste dokumentide, andmete ja teabe ajakohastamine ning vajaduse korral tehingus kasutatud vahendite allika ja päritolu tuvastamine.

Kui varem pidid kohustatud subjektid üldjuhul tuvastama isikusamasuse kõikidel isikutel või nende esindajatel, *kes sooritasid sularahatehingu väärtusega üle 100 000 krooni või sularahata tehingu väärtusega üle 200 000 krooni* (erandiks olid hasartmängude korraldajad ning valuutavahetusteenuse pakkujad, kellel olid piirsummad vastavalt 15 000 krooni ning 100 000 krooni olemata sellest, kas tehingu objektiks oli sularaha või mitte; kindlustuslepingute sõlmijad, kelle isikusamasuse tuvastamise kohustus sõltus kliendi

institutions“. Differently from the previous Act in accordance with the new Act financing institutions also include *an insurer engaged in mediation of life assurance* and *insurance brokers engaged in mediation thereof*, while earlier the requirement extended to all insurers and intermediaries. In addition to management companies the applicable Act also determines **investment funds established as a public limited company** as financing institutions. Financing institutions also include **providers of payment services** and **providers of services of alternative means of payment services**, who had not been categorised under obligated subjects earlier. *E-cash institutions*, which in the former Act had been included under the category of credit institutions, have been categorised under financing institutions in the new Act.

1.3. DUE DILIGENCE MEASURES

As compared to the previous Act the new Prevention Act regulates issues related to the due diligence measures in much more detail. While in the Act in force until the end of January 2008 due diligence measures were particularly related to identification of the person participating in the transaction and storage of the data, in accordance with the new Act the obligated persons must apply the following diligence measures in their activities:

1. **identification of a customer or persons participating in the transaction** on the basis of the documents and data submitted by the customer or the persons and **verification of the submitted information** on the basis of information acquired from a reliable and independent source;
2. **identification and verification of the representative of a natural or a legal person and the identification and verification** of the right of representation;
3. **identification of the beneficial owner**;
4. **acquisition of information about and the purpose and nature of the business relationship and transaction**;
5. constant monitoring of a business relationship, **including monitoring transactions** concluded during the business relationship, **regular verification of the data used for identification**, updating relevant documents, data and information and, if necessary, identification of the source and origin of funds used in the transaction.

If earlier the obligated subjects generally had to identify all the persons or their representatives *who conducted cash transactions with a value of more than 100,000 kroons or non-cash transactions with a value of more than 200,000 kroons* (the exceptions included organisers of gambling and providers of currency exchange service in the case of whom the limits were 15,000 kroons and 100,000 kroons, respectively, regardless of whether the object of the transaction was cash or not, persons concluding insurance contracts

poolt tehtavate maksete suurusest ning asjastatusest ning sularahasiirdamise teenuse pakkujad, kes olid kohustatud nimetatud teenuse osutamisel tuvastama isikusamasuse kõikidel teenust kasutavatel isikutel), siis uue seaduse kohaselt **peab kohustatud isik hoolsusmeetmeid kohaldama vähemasti:**

1. ärisuhte loomisel;
2. tehingute juhuti tegemisel või vahendamisel, kui tehingu väärtus on üle 200 000 krooni või võrdväärne summa muus vääringus⁷, sõltumata sellest, kas rahaline kohustus täidetakse tehingus ühe maksena või mitme omavahelist seost omava maksena;
3. rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral, hoolimata ükskõik millisest seaduses nimetatud mõõndusest, erandist või piirsummast;
4. isikusamasuse tuvastamise ja esitatud teabe kontrollimise või vastavate andmete ajakohastamise käigus varem **kogutud dokumentide või andmete ebapiisavuse või tõele mittevastavuse kahtluse korral.**

Uuenduslikuna lisati seadusandlusesse nõue, et tulenevalt vajadusest maandada identiteedivargusega seonduvat variisikute kasutamist rahapesuskeemides, tuleb krediidi- ja finantseerimisasutustel konto avamisel või muu teenuse esmakordsel kasutamisel isiku poolt, kellega asutusel ei ole kliendisuhet, tuvastada teenust kasutava isiku isikusamasus tema (või esindajaga) **samas kohas viibides.**

Seejuures on kohustatud subjektidele jäetud teatud vabadus valimaks kohaldatavate hoolsusmeetmete ulatus vastavalt konkreetse tehingu ja/või ärisuhte iseloomule ning toimingus osaleva isiku riskitasemele. Sellest tulenevalt on seaduses reguleeritud, millistel tingimustel on lubatud kohustatud isikutel hoolsusmeetmeid kohaldada **lihtsustatud korras** ning kuna tuleb neid kohaldada **tugevdatud korras**. Tugevdatud korras tuleb muuhulgas kohaldada hoolsusmeetmeid, kui ärisuhte või tehingu üheks osapooliks on teise Euroopa Majanduspiirkonna või kolmanda riigi riikliku taustaga isik, tema perekonnaliige või lähedane kaastöötaja; samuti ka kolmanda riigi krediitiasutusega korrespondentsuhete loomisel ning vastava lepingu kehtivuse ajal.

⁷ Erandiks on valuutavahetusteenuse pakkujad, kelle korral piirsummaks on 100 000 krooni, õnnemängude korraldajad, kellel piirsumma on 30 000 krooni ning alternatiivsete makseteenuste pakkujad, kes on kohustatud ärisuhte loomisel ning tehingu tegemisel tuvastama iga kliendi isikusamasuse, kelle tehingute väärtus kalendrikuus ületab 15 000 krooni ning mitme kliendi vahelise tehingu vahendamisel tuvastama iga tehingus osaleva isiku isikusamasuse. Makseteenuse pakkujad on kohustatud teenuse osutamisel ja vahendamisel tuvastama iga kliendi isikusamasuse.

whose identification obligation depended on the amount and timing of the payments made by the client and providers of the cash transfer service who were obliged, upon provision of the aforementioned service, to identify all the persons using the service), in accordance with the new Act **the obligated person must apply diligence measures at least:**

1. **upon establishment of business relationship;**
2. **upon concluding or intermediating transactions on an occasional basis, while the value of the transaction exceeds 200,000 kroons or an equal amount in another currency⁷,** regardless of whether the financial obligation is performed in a lump sum or in several related payments;
3. **upon suspicion of money laundering or terrorist financing** regardless of any avowals, exceptions or limits specified by law;
4. in the event of insufficiency or suspicion of the correctness of the documents or data gathered earlier **in the course of identification and verification of a person or updating the respective data.**

A new requirement added to the legislation was the following: due to the need to minimise the risk of using fictitious persons in a money laundering schemes, credit and financing institutions shall, upon opening an account or upon first use of any other service by a person with whom the institution does not have any business relationship, identify the person, who uses the service, **while being at the same place** with the person (or his/her representative).

Thereby the obligated subjects are free, to a certain extent, to select the scope of the due diligence measures being applied in accordance with the nature of the specific transaction and/or the business relation and the risk level of the person participating in the operation. Hence the Act provides under which terms and conditions obligated persons are allowed to apply **simplified due diligence measures** and when the **enhanced due diligence measures** must be applied. **The enhanced due diligence measures must be applied if one of the parties to the business relation or transaction is a politically exposed person another EEA state or a third country, a family member or close colleague of the latter; as well as upon establishment of correspondent relations with credit institutions of third countries and during the term of the respective contract.**

⁷ The exceptions here include providers of currency exchange service, in the case of whom the limit is 100,000 kroons, organisers of games of chance, in the case of whom the limit is 30,000 kroons and providers of alternative payment services, who are obliged, upon establishment of business relations and performance of transactions, to identify each client whose transaction value in a calendar month exceeds 15,000 kroons and, upon intermediation of a transaction between several clients, identify each person participating in the transaction. Upon provision and intermediation of services, the payment service providers are obliged to identify each client.

Võrreldes varasemaga on detailsemalt reguleeritud ka füüsilise ja juriidilise isiku isikusamasuse tuvastamise aluseks olevatele dokumentidele esitatavad nõuded. Uue seaduse kohaselt peavad kohustatud isikud tegema füüsilise isiku isikusamasuse tuvastamisel **isikut tõendava dokumendi isikuandmete ja fotoga leheküljest koopia**. Tunduvalt on laiendatud juriidilise isiku kohta kohustuslikus korras kogutava teabe mahtu.

Tegevuste edasiandmine

Kui kohustatud isik annab oma tegevusi edasi kolmandale isikule, **tuleb sellest viivitamata teavitada pädevat järelevalveasutust**. Lisaks võtab tegevuste edasiandja enda kanda esile kerkida võivad riskid: RTRTSi **nõuete rikkumise eest vastutab oma tegevuse edasi andnud kohustatud isik**.

Sisemised turvameetmed

Uue seaduse kohaselt peab kohustatud isik **kirjalikus vormis kehtestama RTRTS-s sätestatud hoolsusmeetmete kohaldamise**, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamise riski hindamise ja juhtimise, andmete kogumise ja säilitamise ning teatamiskohustuse täitmise ja juhtkonna informeerimise **protseduurireglid** ning nende täitmise kontrollimiseks **sisekontrollieskirja**.

Ettevõttes sätestatud **protseduurireglid** peavad andma juhendi, kuidas töötaja saab tulemuslikult ja kiiresti kindlaks teha, kas tegemist on teatud riskigrupi kuuluva isikuga ning kuidas käituda, kui tehingu korral tekib kahtlus, et see võib olla seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega.

Kui varem olid pidid kohustatud subjektid tagama **sularaha- ja sularahata tehinguid teostavate töötajate regulaarse RTRTS-st tulenevate kohustuste täitmise alase instrueerimise**, siis uue seaduse kohaselt peab kohustatud isikuks oleva juriidilise isiku juhatus, kohustatud isikust filiaali juhataja või nende puudumisel kohustatud isik tagama **töötajatele, kelle tööülesannete hulka kuulub ärisuhete loomine või tehingute tegemine**, RTRTS-st tulenevate kohustuste täitmise alase **regulaarse koolituse**.

Uues seaduses on mõnevõrra täpsustatud ka **kontaktisikuga** seonduvaid aspekte. Jätkuvalt peavad krediidi- ja finantseerimisasutused määrama kontaktisiku ning teised kohustatud subjektid võivad seda teha. Kui viimased ei tee seda, täidab kontaktisiku ülesandeid kas **juriidilise isiku juhatus, Eesti äriregistrisse kantud välisriigi äriühingu filiaali juhataja või füüsilisest isikust ettevõtja**. Kontaktisiku määramisest tuleb teatada pädevale järelevalveasutusele. Rahapesu andmebüroo on välja töötanud näidishühendeid sisemiste protseduurireeglite kohal-

As compared to the earlier version of the Act, the new Act also regulates in more detail the requirements set for documents serving as a basis for identification of natural and legal persons. According to the new Act, upon identification of a natural person, obligated persons **shall make a copy of the page of the identity document submitted for identification which contains the personal data and a photograph**. The volume of information subject to mandatory collection about a legal person has also been extended significantly.

Outsourcing of activities

If an obligated person outsources its activities to third persons, **a competent supervisory authority shall be notified thereof immediately**. Furthermore, the obligated person who has outsourced the activities is responsible for all the possible risks which may incur: **the obligated person who outsourced its activities is liable for infringement of the requirements**.

Internal security measures

According to the new Act the obligated person shall **establish, in writing, application of the due diligence measures provided in the Prevention Act**, including **the rules of procedure** for assessment and management of the risk of money laundering and terrorist financing, collection and storage of data and performance of the notification obligation and provision of information to the management board and **the internal procedure rules** checking adherence thereto.

The rules of procedure provided for in the company have to provide guidelines on how employees can establish whether the person belongs to a certain risk group and how to act if there is a suspicion that the transaction may be related to money laundering or terrorist financing.

If earlier obligated subjects had to provide *the employees engaged in cash and non-cash transactions with regular instruction in the field of performance of obligations arising from the Prevention Act*, in accordance with the new Act the management board of a legal person considered an obligated person, a head of a branch of an obligated person or, upon absence of the former, the obligated person shall ensure the **providing of regular training in the performance of obligations arising from this Act for employees whose duties include establishment of business relationships or conclusion of transactions**.

The new Act also specifies somewhat the aspects related to **the contact person**. As before, credit and financial institutions must appoint a contact person and the other obligated subjects may do that. If the latter do not appoint a contact person, the duties of a contact person shall be performed either by **the management board of a legal person, a head of a branch of a foreign company** registered in the Estonian Commercial Register or **a sole proprietor**. **A competent supervisory authority must be notified of appointment of a contact person**.

The FIU has developed sample guidelines for application of internal rules of procedure, which have been

damiseks, mis on avalikustatud büroo veebilehel www.politsei.ee/rahapesu.

1.4. TEGEVUS RAHAPESU VÕI TERRORISMI RAHASTAMISE KAHTLUSE KORRAL

Teatamiskohustus

Kui sarnaselt varasemaga tuleb jätkuvalt rahapesu andmebüroole teatada igast tehingust, tegevusest või asjaolust, mille korral kohustatud isik tekib kas või kahtlus, et see võib olla seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega, siis uudsena lisandus jaanuarist **nn summapõhise teatamise nõue**. Nimelt peab kohustatud isik, välja arvatud krediidasutus, **teatama rahapesu andmebüroole igast tehingust, kus rahaline kohustus üle 500 000 krooni või võrdväärne summa muus vääringus täidetakse sularahas, sõltumata sellest, kas tehing tehakse ühe maksena või mitme omavahel seotud maksena. Krediidasutus peab rahapesu andmebürood informeerima igast valuutavahetuse tehingust sularahas summas üle 500 000 krooni, kui krediidasutusel ei ole tehingus osaleva isikuga ärisuhet.**

Kohustatud isikul, juriidiliseks isikuks oleva kohustatud isiku struktuuriüksusel, juhtorgani liikmel ja töötajal **on keelatud isikut, selle isiku tegelikku kasusaajat ja esindajat ning kolmandat isikut teavitada nende kohta rahapesu andmebüroole edastatud teatest ning rahapesu andmebüroo poolt tehtud ettekirjutusest või kriminaalmenetluse alustamisest**⁸. Kohustatud isik võib teavitada isikut rahapesu andmebüroo poolt talle seatud konto käsutamise või muust piirangust *pärast seda, kui rahapesu andmebüroo tehtud ettekirjutus on täidetud.*

Sarnaselt varasemaga **ei vastuta kohustatud isik, tema töötaja, esindaja ja tema nimel tegutsenud isik RTRTS-st tulenevate kohustuste täitmisel tehingu tegemata jätmisest või mittetähtaegsest tegemisest tuleneva kahju eest**, mis tekitatakse majandus- või kutsetegevuses tehtavas tehingus osalevale isikule seoses rahapesu andmebüroole terrorismi rahastamise või rahapesu kahtlusest heas usus teatamisega, samuti kahju eest, mis tekitatakse majandus- või kutsetegevuses tehtavas tehingus osalevale isikule või kliendile seoses kestva lepingu ülesütlemisega. Kohustatud isiku poolt heas usus teatamiskohustuse täitmist ning asjakohase teabe edastamist ei käsitata seaduse või lepinguga pandud konfidentsiaalsusnõude rikkumisena ning teatamiskohustust täitnud isiku suhtes ei kohaldata teabe avaldamise eest õigusakti või lepinguga ette nähtud vastutust.

⁸ Keeld ei kehti juhtudel, kui notar, advokaat või audiitor püüab oma klienti veenda hoiduma õigusvastastest tegudest.

disclosed on the website of the Unit at www.politsei.ee/rahapesu.

1.4. ACTIVITIES UPON SUSPICION OF MONEY LAUNDERING OR TERRORIST FINANCING

Reporting obligation

While similarly to the requirements of the old Act the FIU must be notified, as before, of any transaction, activity or circumstance in the case of which an obligated person suspects that it may be related to money laundering or terrorist financing, the new requirement since January is the so-called **requirement for sum-based notification**. According to the requirement, an obligated person, except a credit institution, **shall notify the FIU of any transaction where a financial obligation exceeding 500,000 kroons or an equal amount in another currency is performed in cash**, regardless of whether the transaction is made in a single payment or in several associated payments. **A credit institution must notify the FIU of any currency exchange transaction exceeding 500,000 kroons in cash unless the credit institution has a business relationship with the person participating in the transaction.**

An obligated person, a structural unit, a member of the management body and an employee of an obligated person who is a legal person **is prohibited to notify the person, its beneficial owner or representative and a third person about a notification forwarded to the FIU about them as well as about a precept issued by the FIU or of commencement of criminal proceedings**⁹. An obligated person may notify a person that the Financial Intelligence Unit has restricted the use of the person's account or that other restrictions have been imposed *after fulfilment of the precept made by the Financial Intelligence Unit.*

Similarly to the provisions of the previous Act, **the obligated person, its employee, representative or a person acting on its behalf is not liable for the damage arising from the failure to conclude a transaction or to conclude a transaction by the due date, if the damage was caused to the person participating in the transaction concluded in economic or professional activities in connection to the notification of the Financial Intelligence Unit** of the suspicion of money laundering or terrorist financing in good faith, also for the damage caused to a person or customer participating in a transaction concluded in economic or professional activities in connection with the cancellation of a long-term contract. The performance of a notification obligation in good faith by an obligated person and the forwarding of the relevant information is not considered as an infringement of confidentiality requirements provided by law or contract and no liability provided by legislation or contract is imposed on the person who performed the notification obligation for the disclosure of the information.

⁹ The prohibition shall not be applicable if a notary public, a lawyer or an auditor tries to persuade his/her client to refrain from unlawful acts.

1.5. MUUTUSED RAHAPESU ANDMEBÜROO ÜLESANNETES NING PÄDEVUSES

Rahapesu andmebüroo ülesanded

1. Saadud teabe kogumine, registreerimine, töötlemine ja analüüsimine;
2. rahapesu andmebüroole andmeid esitanud isiku teavitamine tema esitatud andmete kasutamise kohta;
3. **kriminaaltulu jälitamine** ning seaduses sätestatud alustel ja ulatuses **riikliku sunni rakendamine**;
4. järelevalve teostamine kohustatud isikute tegevuse üle RTRTS-i täitmisel;
5. rahapesu ja terrorismi rahastamise vältimise ja tuvastamise alane avalikkuse teavitamine ning vastavate statistiliste andmete analüüsimine, koondülevaate koostamine ja avaldamine vähemalt üks kord aastas;
6. koostöö kohustatud isikutega, uurimisasutustega ning politseiasutustega rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel;
7. **kohustatud isikute, uurimisasutuste, prokuröride ja kohtunike koolitamine** rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega seonduvates küsimustes;
8. välissuhtlemise ja teabevahetuse korraldamine;
9. järelevalve teostamine rahvusvahelise sanktsiooni seaduse § 3 lõike 1 punktides 3–5 nimetatud abinõude rakendamisel;
10. RTRTS-s sätestatud väärtegade menetlemine.

Haldusaktide osas on nõuded jäänud praktiliselt muutumatuks, küll aga on rahapesu andmebürool uue seaduse kohaselt kohustus anda **juhendid rahapesu ja terrorismi rahastamise kahtlusega tehingute tunnuste kohta**, mis on avaldatud büroo veebilehel www.politsei.ee/rahapesu.

Tehingu peatamine, vara käsutamise piiramine ja vara riigi omandisse kandmine

Rahapesu andmebüroo võib rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral ettekirjutusega tehingu peatada ning (varem või) kehtestada konto **ja tehingu objektiks oleva vara** käsutamise piirangu kuni **30 ööpäevaks** ettekirjutuse kätetoimetamisest arvates (varem *kuni kaheks tööpäevaks rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse kohta teate saamisest arvates*). Uudsenä lisandus säte, mille kohaselt võib **rahapesu andmebüroo põhjendatud kahtluse korral ettekirjutusega piirata kinnistusraamatus, laevakinnistusraamatus, liiklus- või äriregistris registreeritud vara käsutamist selle säilimise tagamiseks**

1.5. CHANGES IN FIU FUNCTIONS AND COMPETENCE

FIU functions

1. Collecting, registration, processing and analysis of the received information;
2. informing the person who submitted data to the FIU about the use of the information submitted by him/her;
3. **tracing criminal proceeds and application** of the enforcement powers of the state on the bases and within the scope provided by law;
4. exercising supervision of activities of obligated persons in complying with the Prevention Act;
5. public disclosure of the information on prevention and identification of money laundering and terrorist financing, analysing the respective statistics, and preparing and publishing an aggregate overview at least once a year;
6. cooperation with obligated persons, investigative bodies and police authorities in the prevention of money laundering and terrorist financing;
7. **training obligated persons, investigative bodies, prosecutors and judges/justices** in issues related to money laundering and terrorist financing prevention;
8. organizing of foreign relations and information exchange;
9. exercising supervision over the application of measures specified in clauses 3 (1) 3)-5) of the International Sanctions Act;
10. conducting of proceedings in matters of misdemeanours provided for in the Prevention Act.

With regard to administrative legislation the requirements have not changed, however, in accordance with the new Act the FIU issues advisory **guidelines regarding the characteristics of transactions with a money laundering and terrorist financing suspicion**, which have been disclosed on the website of the Unit at www.politsei.ee/rahapesu.

Suspending transactions, restricting disposal of property and transferring property to the state ownership

In case of a suspicion of money laundering or terrorist financing the FIU may issue an precept suspending a transaction and (earlier: *or*) imposing a restriction on the disposal of an account **or the property being the object of the transaction** for up to **30 days** as of the delivery of the precept (earlier: *for up to two working days after the receipt of the notice concerning the suspicion of money laundering or terrorist financing*). A new provision in the Act was the following: **in the case of a justified suspicion the FIU may with its precept restrict the disposal of property registered in the land register, ship register, traffic register or commercial register for up to 30 days in order to ensure its preservation**. Before expiry of the aforementioned term a transaction may be performed or the

kuni 30 ööpäevaks. Enne nimetatud tähtaja möödumist võib tehingu teha või konto või muu vara käsutamise piirangust kõrvale kalduda **ainult rahapesu andmebüroo kirjalikul loal.**

Uues seaduses ei sisaldu enam sätteid, mille kohaselt oli varem *lubatud esmalt tehing sooritada ning pärast seda edastada kirjalik teade viivitamatult rahapesu andmebüroole juhul, kui tehingu edasilükkamine võiks tekitada olulist kahju.*

Rahapesu andmebüroo võib ettekirjutuse alusel **piirata vara käsutamist** selle säilimise tagamiseks kuni **60 ööpäevaks** (varem *arestida kuni 10 tööpäevaks*) juhul, kui:

1. vara päritolu kontrollimisel rahapesu kahtluse korral vara valdaja või omanik ei esita rahapesu andmebüroole **30 ööpäeva jooksul** alates tehingu peatamisest või konto kasutamise piirangu kehtestamisest tõendeid vara legaalse päritolu kohta;
2. vara suhtes on kahtlus, et seda kasutatakse terrorismi rahastamiseks.

Kui vara legaalne päritolu leiab rahapesu kahtluse korral tõendamist enne nimetatud tähtaja möödumist, on rahapesu andmebüroo kohustatud vara käsutamise piirangud lõpetama viivitamata. Kauemaks võib vara käsutamist piirava vaid juhul, kui asjas on alustatud kriminaalmenetlus ning sellisel juhul otsustatakse vara käsutamise piirangute lõpetamine kriminaalmenetlust reguleerivas seaduses sätestatud korras. Uudsenä on rahapesu andmebüroo ja uurimisasutusel lubatud **vara käsutamist piirata kuni vara tegeliku omaniku kindlakstegemiseni, seda ka kriminaalmenetluse lõpetamisel, kui ei ole õnnestunud kindlaks teha vara omanikku ja vara valdaja kinnitab, et vara ei kuulu talle, ning loobub vara valdamisest.** Sarnaselt varasemaga võivad **prokuratuur ja uurimisasutus taotleda halduskohtult luba vara riigi omandisse kandmiseks, kui ühe aasta jooksul pärast vara käsutamise piirangute kehtestamist ei ole õnnestunud kindlaks teha vara omaniku ja vara valdaja kinnitab, et vara ei kuulu talle, ning loobub vara valdamisest.**

Samuti on seaduses põhistatud, et rahapesu andmebüroo **ei edasta teatamiskohustust täitnud isiku, kohustatud isiku juhtorgani liikme ega töötaja isikuandmeid.** Samuti sisaldub seaduses uudsenä sätet, mille kohaselt rahapesu andmebüroo **võib teavitada Finantsinspektsiooni krediitiasutuse ja finantseerimisasutuse poolt käesoleva seaduse nõuete rikkumisest.** Lisaks on seaduses reguleeritud rahapesu andmebüroo ja Kaitsepolitsei ameti koostöoga seonduvad aspektid ning mõnevõrra on täpsustatud rahvusvahelise koostöoga seonduvat: nimelt on rahapesu andmebürool õigus vahetada informatsiooni ja **sõlmida koostöökokkuleppeid** rahapesu andmebüroo ülesandeid täitvate välisriigi asutustega.

restriction of disposal of an account or another property may be derogated from **only upon the written permission of the FIU.**

The new Act does not contain such provisions any more in accordance with which earlier it was *allowed to at first perform a transaction and only thereafter forward a written notice immediately to the FIU if the postponement of the transaction could cause significant damage.*

The FIU may, based on its precept, **restrict the disposal of property** for up to **60 days** (earlier: *seize for up to 10 working days*) in order to ensure its preservation, if:

1. during verification of the source of the property in case there is a suspicion of money laundering, the owner or possessor of the property fails to submit evidence certifying the legality of the source of the property to the Financial Intelligence Unit within thirty days as of the suspension of the transaction or as of the imposition of restrictions on the use of the account;
2. there is a suspicion that the property is used for terrorist financing.

If in the case of a money laundering suspicion the legal origin of the property is verified before the aforementioned term, the FIU is required to immediately revoke the restrictions imposed on the disposal of the property. The disposal of property may be restricted for a longer term than that mentioned above if a criminal procedure has been initiated in the case and in such an event the termination of the restrictions imposed on the disposal of the property shall be decided in accordance with the procedure established in the act regulating the criminal procedure. The new Act also provides that the FIU or the investigative body may **restrict the disposal of property until identification of the actual owner as well as upon termination of criminal proceedings** if it has not proven possible to establish the actual owner of the property and if the possessor of the property asserts that the property does not belong to possessor and relinquishes possession thereof. Similarly to the provisions of the previous Act, **if within a period of one year as of the establishment of restrictions on disposal of the property it has not proven possible to establish the owner of the property and if the possessor of the property declares that the property does not belong to the possessor and relinquishes possession thereof, the Prosecutor's Office or an investigative body may apply to an administrative court for permission to transfer property to state ownership.**

It has also been reasoned in the Act that the FIU **shall not disclose personal data of a person who performed the notification obligation or a member or an employee of a management body of an obligated person.** The Act also includes a new provision in accordance with which the FIU **may notify the Financial Supervision Authority of infringement of requirements of Prevention Act by a credit or a financing institution.**

In addition, the Act regulates aspects related to cooperation of the FIU and the Security Police Board and specifies somewhat issues related to international cooperation: namely, the FIU has the right to exchange information and **enter into cooperation agreements** with foreign agencies which perform the functions of a financial intelligence unit.

Registreerimine majandustegevuse registris

Kui eelmises seaduses oli seaduse 6¹. peatükis reguleeritud üksnes valuutavahetusteenuse pakujate registreerimise kord, siis jaanuari lõpus jõustud seaduse kohaselt peavad enne vastaval tegevusalal tegevuse alustamist end majandustegevuse registris registreerima järgmised isikud (teenusepakkujad):

1. finantseerimisasutus, kelle üle Finantsinspeksioon ei teosta järelevalvet;
2. usaldusfondide ja äriühingute teenuse pakkuja;
3. valuutavahetusteenuse pakkuja;
4. makseteenuse pakkuja;
5. alternatiivsete maksevahendite teenuse pakkuja;
6. pandimajapidaja.

Vastutus

Kui varem oli **isikusamasuse tuvastamise kohustuse täitmata jätmise** eest võimalik karistada *krediidi- või finantseerimisasutuse töötajat või muud isikut või asutust või tema töötajat*, siis hetkel kehtivas seaduses võib vastutust kohaldada **kõikide kohustatud isikute või tema töötajate** osas. Kui füüsiliste isikute rahatrahvi määr jäi võrreldes eelneva seadusega muutumatuks – kuni 300 trahviühikut, siis teo toime pannud juriidilist isikut võib karistada rahatrahviga kuni **500 000** (varem 50 000) krooni.

Mõnevõrra on muudetud ka **rahapesu ja terrorismi rahastamise kahtlusest mitteteatamise ning ebaõigete andmete esitamise** eest vastutajate ringi ning väärteo koosseisu: kui varem laienes see üksnes krediidi- ja finantseerimisasutuse juhile, kontaktisikule või muule isikule, siis hetkel kehtiva seaduse kohaselt võib rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusest, **valuutavahetuse või muust tehingust, kus rahaline kohustus üle 500 000 krooni või võrdväärne summa muus vääringus täidetakse sularahas**, rahapesu andmebüroole teatamise kohustuse rikkumise või ebaõigete andmete esitamise eest karistada kohustatud isiku juhti, kontaktisikut või muud **töötajat** rahatrahviga kuni 300 trahviühikut **või arestiga**. Kui sama teo paneb toime juriidiline isik, on karistuse maksimummääraks **500 000** (varem 50 000) krooni.

Kohustatud isiku juhi poolt **hoolsusmeetmete, rahapesu ja terrorismi rahastamise riski hindamise ja juhtimise, teabe kogumise ja andmete säilitamise ning teatamiskohustuse täitmise protseduuri eeskirjade kehtestamata jätmise** (varem: *sisemiste turvameetmete rakendamata jätmise*) eest, samuti krediitiasutuse või finantseerimisasutuse juhi poolt kontaktisiku määramata jätmise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 (varem 200) trahviühikut. Juriidilise isiku korral ulatub rahatrahvi ülempiir 500 000 kroonini, va-

Registration in the register of economic activities

While Chapter 6¹ of the previous Act regulated only the procedure for registration of providers of currency exchange service, in accordance with the Act which entered into force at the end of January the following persons (service providers) must register themselves in the register of economic activities before commencement of activities in the respective area of activity:

1. financing institutions which are not subject to the supervision of the Financial Supervision Authority;
2. providers of trust fund and company services;
3. providers of currency exchange services;
4. providers of payment services;
5. providers of alternative means of payment services;
6. pawnbrokers.

Responsibility

While earlier it was possible to punish *an employee of a credit or financing institution or any other person or institution or an employee thereof* for **failure to comply with the identification requirement**, in accordance with the Act currently applicable responsibility may be applied **with regard to all the obligated persons or their employees. While the fine rate of natural persons did not change as compared to the previous Act – up to 300 fine units, a legal person who has committed an act may be punished by a fine of up to 500,000** (earlier: 50,000) kroons.

Some changes have also taken place regarding the persons responsible **for failure to report suspicion of a money laundering and terrorist financing and for submitting incorrect information** as well as regarding the necessary elements of misdemeanour: if earlier this extended only to a manager of a credit and financing institution, a contact person or any other person, in accordance with the Act currently applicable a manager, a contact person or any other **employee** of an obligated person may be punished for submission of incorrect data or infringement of the obligation to inform the FIU of a money laundering or terrorist financing suspicion, **a currency exchange or any other transaction where a financial obligation exceeds 500,000 kroons or an equal amount in another currency is performed in cash** by a fine of up to 300 fine units **or by detention**. If the same act is committed by a legal person, the maximum rate of the punishment shall be **500,000** (earlier: 50,000) kroons.

Failure by an obligated person to establish due diligence measures, assess and manage the risk of money laundering and terrorist financing, collect information and store data and establish the rules of procedure for performance of the notification obligation (earlier: *failure to apply internal security measures*), likewise failure by the manager of a credit institution or a financing institution to appoint a contact person is punishable by a fine of up to 300 (earlier: 200) fine units. In the case of a legal person the upper limit of the fine shall be 500,000 kroons; **earlier it was not possible to impose punishment for the aforemen-**

rem ei olnud võimalik nimetatud süüteo eest juriidilise isikule karistust kohaldada.

Andmete registreerimise ja säilitamise kohutuste rikkumise eest vastutuse kohaldamise kord on jäänud võrreldes varasema seadusega muutumatuks; küll aga on tõstetud sanktsioonide maksimummäärasid – füüsilise isiku korral on see nüüdsest 300 (varem 100) trahviühikut ning juriidilisel isikul **500 000** (varem 20 000) krooni. Eespool nimetatut kehtib ka **kohustusliku informatsiooni esitamata jätmise ja esitamisega viivitamise** (varasemas seaduse tekstis *mitteõigeaegne esitamine*) kohta, kus rahatrahvi määra tõsteti 200 ühikult 300-le.

Kohustatud isiku juhi, kontaktisiku või muu töötaja või **järelevalve asutuse** töötaja (varem: *krediidi- või finantseerimisasutuse juhi, kontaktisiku või muu asutuse huvides tegutseva isiku või muu kohustatud isiku või tema töötaja*) poolt isiku või **isiku tegeliku kasusaaja ebaseadusliku teavitamise eest tema kohta rahapesu andmebüroo esitatud andmetest või teatest või tema kohta rahapesu andmebüroo tehtud ettekirjutusest või kriminaalmenetluse alustamisest** karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut **või arestiga**. Juriidilist isikut on võimalik karistada rahatrahviga kuni **500 000** krooni, varem juriidilisele isikule vastava nõude rikkumise eest karistust seaduses sätestatud ei olnud.

Uena on karistatavate väärtegade nimekirja lisandunud **makseteenuse pakkuja kohustuste rikkumine**. Nimelt on võimalik karistada **makseteenuse pakkuja juhti** või **töötajat** maksja kohta teabe välja selgitamata või kontrollimata jätmise, samuti edastamata jätmise või muude Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1781/2006 raha ülekandmisel edastatava maksjaga seotud teabe kohta kehtestatud makseteenuse pakkuja kohustuste rikkumise eest rahatrahviga kuni **300 trahviühikut**. Siinkohal juhib rahapesu andmebüroo tähelepanu, et karistus on ette nähtud eespool nimetatud määruses, mitte üksnes RTRTSis sätestatud nõuete rikkumise eest. Juriidilisele isikule on võimalik sama teo eest kohaldada rahatrahvi kuni **500 000** krooni.

Finantseerimisasutusele, kelle üle Finantsinspeksioon ei teosta järelevalvet, usaldusfondide ja äriühingute teenuse pakkujale, valuutavahetusteenuse pakkujale, makseteenuse pakkujale, alternatiivsete maksevahendite teenuse pakkujale ja pandimajapidajale kehtestatud registreeringu andmete muutmise taotluse esitamise kohustuse või teenuse pakkuja tegevuse lõpetamisest teatamise kohustuse rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. Varem oli nimetatud väärteo eest võimalik karistust kohaldada üksnes *valuutavahetusteenuse pakkujatele* summas kuni 50 000 krooni.

Eespool nimetatud väärtegadele kohaldatakse karistusseadustiku üldosa ja **väärteomenetluse seadustiku** sätteid ning nende kohtuvälised menetlejad on: politseiprefektuur, Finantsinspeksioon ning **rahapesu andmebüroo** (varem *Kesk-kriminaalpolitsei*).

tioned offence on a legal person.

The procedure for application of responsibility for **infringement of the obligations of data registration and storage** has remained the same as compared to the previous Act; however, the maximum rates of the sanctions have been increased – in the case of a natural person it is from now on 300 (earlier: 100) fine units and in the case of a legal person **500,000** (earlier: 20,000) kroons. The aforementioned shall also be applicable to **failure to submit mandatory information and late in submission thereof** (in the text of the previous Act: *untimely submission*) in the case of which the fine rate was increased from 200 units to 300.

Unlawful informing of a person or the beneficial owner of a person by a manager, a contact person or another employee of an obligated person or by an employee of **a supervisory authority** (earlier: *by a manager or a contact person of a credit or financing institution or any other person acting in the interests of the institution or by any other obligated person or an employee thereof*) **about the data submitted about the person to the FIU or about a notice or a precept issued by the FIU with regard to the person or about commencement of criminal proceedings** is punishable by a fine of up to 300 fine units **or by detention**. A legal person may be punished by a fine of up to **500,000** kroons; the previous Act did not provide any punishments to legal persons for infringement of the respective requirement.

A new item in the list of punishable misdemeanours is **violation of the obligations of a provider of payment service**. Namely, it is possible to punish **a manager or an employee of a provider of payment service** for a failure to identify, verify or communicate information about the payer, likewise for a failure to forward the information or for infringement of any other obligations of a provider of payment service established in Regulation (EC) No. 1781/2006 of the European Parliament and of the Council on information on the payer accompanying transfers of funds by a fine of up to **300 fine units**. Hereby the FIU draws the attention to the fact that the punishment has been provided in the aforementioned Regulation, not only for infringement of the requirements provided for in the Prevention Act. The fine applicable to a legal person for the same act shall be **500,000** kroons.

Violation of the obligation to submit a request for amendment of the registration data or the obligation of the service provider to notify about termination of activities, imposed on **a financing institution over which the Financial Supervision Authority does not exercise supervision, providers of trust fund and company services, providers of currency exchange service, providers of payment service, providers of alternative means of payment service and pawn shop owners** is punishable by a fine of up to 300 fine units. Earlier it was possible to impose a punishment only on *providers of currency exchange service* in the amount of up to 50,000 kroons.

The provisions of the General Part of the Penal Code and the Code of Misdemeanour Procedure are applied to the aforementioned misdemeanours and the bodies conducting extra-judicial proceedings are: the police prefecture, the Financial Supervision Authority and **the Financial Intelligence Unit** (earlier: *the Central Criminal Police*).

2. ÜLEVAADE RAHAPESU ANDMEBÜROO TEGEVUSEST 2008. AASTAL

OVERVIEW OF THE ACTIVITIES OF THE FINANCIAL
INTELLIGENCE UNIT IN 2008

2.1. BÜROOLE LAEKUNUD ANDME- TE TÖÖTLEMINE, ANALÜÜSIMINE JA EDASTAMINE

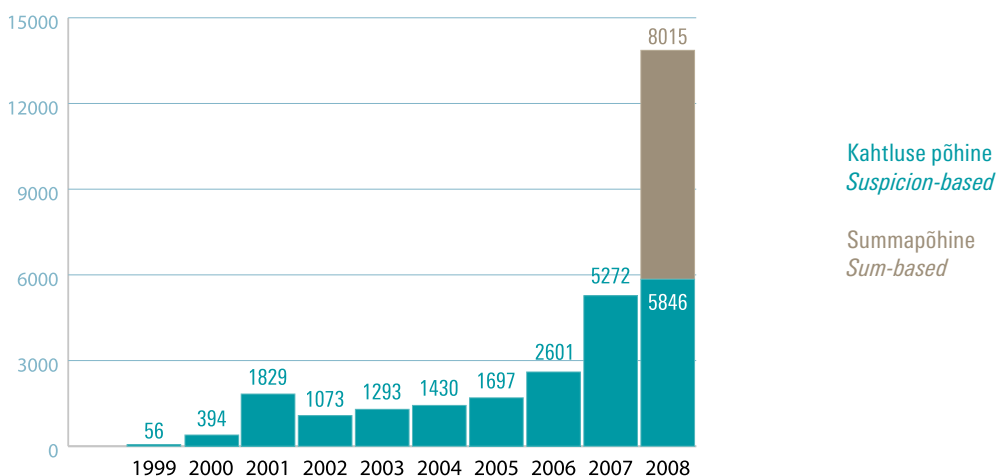
Alates 2008. aasta algusest on võimalik teade rahapesu andmebüroole (RAB) saata ka veebipõhiselt (vorm asub aadressil <https://rab.kripo.ee/rabis/app>), mis peaks loodetavasti muutma teatamiskohustuse täitmise oluliselt mugavamaks. Bürool on rõõm tõdeda, et uus teatamissüsteem on kohustatud subjektide poolt aktiivselt kasutusele võetud ning loodame, et lähiaastatel suudame juurutada süsteemi, kus valdav enamik teatistest saadetakse büroole elektrooniliselt.

2008. aastal laekus rahapesu andmebüroole kokku 13 861 teatist, teatiste arv kasvas võrreldes eelneva aastaga 163% (vt joonis 1). Teatiste suuremahulise kasvu peamiseks põhjuseks oli 28. jaanuaril jõustunud seaduses sisalduv summapõhise teatamise nõue, millel on pikemalt peatunud aastaraamatu osas 1.4⁹. Teatiste arv, kus teatamise aluseks oli rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlus, kasvas võrreldes 2007. aastaga pisut vähem kui 11%.

2.1. PROCESSING, ANALYSIS AND FORWARDING/OVERVIEW OF THE REPORTS RECEIVED BY THE FIU

Since the beginning of 2008 is possible to send to the FIU web-based reports (the form is available at <https://rab.kripo.ee/rabis/app>), which would hopefully make the performance of the reporting obligation much more convenient. The FIU is pleased to admit that the obligated persons started are actively use using the new reporting system and we hope that in the next years most of the reports will be sent to the FIU electronically.

In 2008 the FIU received in total 13,861 reports and the number of the reports increased 163% compared to the previous year (see figure 1). The main reason for the sharp increase in the number of the reports received by FIU was the new sum-based notification included in the Act which entered into force on 28 January and (for more details, please refer to part 1.4⁹ of the Annual Report). The number of reports where the basis for the notification was a suspicion of money laundering or terrorist financing increased a bit less than 11% compared to 2007.

Joonis 1. RABile laekunud teatiste arv aastatel 1999-2008.

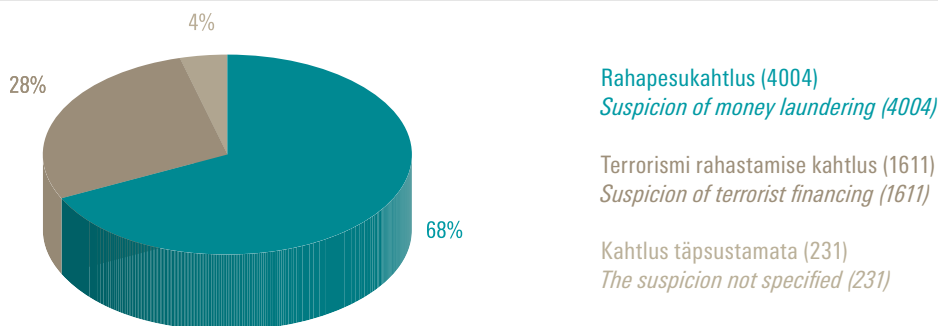
Figure 1. The number of reports received by the FIU in 1999-2008.

⁹ Lühidalt, kohustatud isik, välja arvatud krediidiasutus, peab teatama rahapesu andmebüroole igast tehingust, kus rahaline kohustus üle 500 000 krooni või võrdväärne summa muus vääringus täidetakse sularahas.

⁹ In brief, an obligated person, except a credit institution, has to inform the FIU of each transaction in which a financial obligation of more than 500,000 kroons or an equal amount in any other currency is performed in cash.

Kahtlusepõhiste teatiste hulgas domineerivad selgelt rahapesukahtlusega teatised (2/3), ligi 30% juhtudest oli aluseks terrorismi rahastamise kahtlus (vt joonis 2).

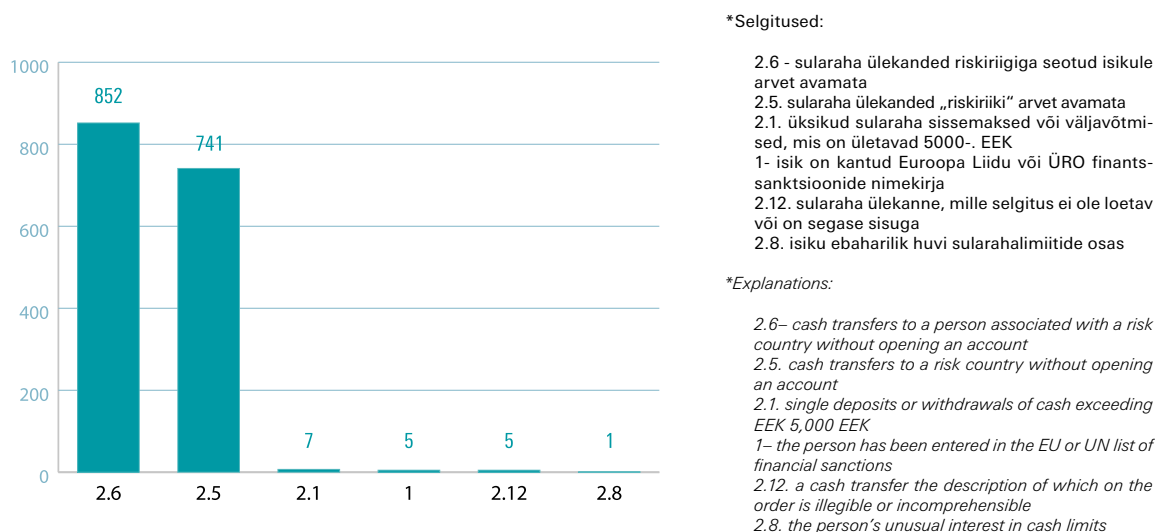
For suspicion-based reports money laundering suspicion prevails (2/3), while 30% of the cases were based on a suspicion of terrorist financing (see figure 2).

Joonis 2. RABile laekunud kahtlaste tehingute jaotumine kahtluse põhjuse alusel.
Figure 2. The division of suspicious transaction reports received by the FIU based on the reason for the suspicion.

Siiski ei viita absoluutarvides suur terrorismi finantseerimise kahtlusega teatiste arv kõrgele terrorismiohule riigis. Tegelikult on nimetatud suundumuse põhjuseks asjaolu, et makseteenuste vahendajad on kohustatud teavitama RABi tehingutest, mis saavad nn riskiriikidest, saadetakse riskiriikidesse või kus üheks tehingu osapooleks on riskiriigiga seotud isik. Nagu nähtub tabelist 2, domineerivad nimetatud teenuse pakkujad (finantseerimisasutuste kategoorias) ülekaalukalt ka terrorismi rahastamise kahtlusega teatiste saatjatena. Teistelt kohustatud isikutelt pole antud ajendiga teatise laekunud. Nagu viitab allpool toodud indikaatorite analüüs (joonis 3), domineerivad ülalnimetatud põhjused selgelt ka terrorismi finantseerimise kahtlusega tehingute korral teatamise peamise ajendina (osakaal 99%), ülejäänud ajendite osakaal on marginaalne.

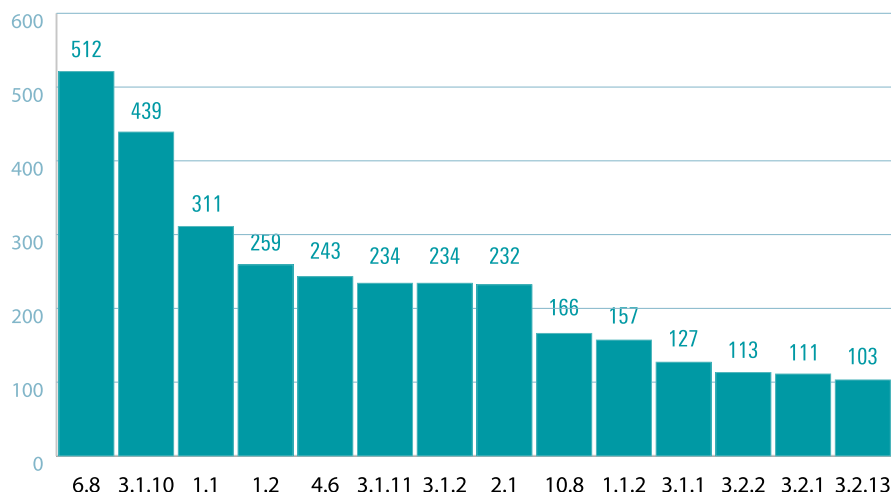
However, in absolute numbers a large number of reports based on the suspicion of terrorist financing does not refer to a high risk of terrorism in the state. In reality the objective reason for the aforementioned trend is the fact that providers of payment services are obliged to notify the FIU of transactions which originate from the so-called risk countries, are sent to risk countries or where one of the transactions is a person associated with a risk country. As table 2 indicates, providers of the aforementioned services (in the category of financial institutions) also overwhelmingly dominate as senders of reports based on the suspicion of terrorist financing. No such reports have been received from other obligated persons. As the indicator analysis refers (see figure 3), the aforementioned reasons also dominate clearly as the main reason for notifying of transactions of terrorist financing suspicion (the weight of 99%), while the share of the other reasons is truly marginal.

Joonis 3. Teatamise põhjused terrorismi finantseerimise kahtlusega teatiste korral.
Figure 3. Indicators for terrorist financing suspicion reports.

Rahapesukahtlusega teatiste ajendina domineerivad isiku tavapärase tegevusega kooskõlas mitteolevad ülekanded, sularaha väljavõtmised pangaautomaatide kaudu ning füüsilisest ja juriidilisest isikust variisiku kahtlus (vt joonis 4).

The most dominant reasons for of money laundering suspicion reports are the transfers which are not in compliance with the usual activities of the person, withdrawals of cash through ATMs and a suspicion of a natural or a legal person being a fictitious person (see figure 4).

Joonis 4. Levinuimad teatamise põhjused rahapesukahtlusega teatiste korral.

Figure 4. The most prevalent reasons for money laundering suspicion reporting.

Selgitus:

- 6.8. isik teostab ülekandeid teistele isikutele erinevatesse riikidesse, mis ei vasta kliendi tavapärasele tegevusele;
- 3.1.10. üksik suur või regulaarsed sularaha väljavõtmised ka väiksemates summas pangaautomaadi kaudu;
- 1.1. variisiku kahtlus füüsilise isiku puhul;
- 1.2. Juriidilisest isikust variisiku kahtlus;
- 4.6. liisingu või laenumakseid tasub regulaarselt liisingu- või laenuvõtjaga mitteseotud isik;
- 3.1.11. üksik suur või regulaarsed sularaha väljamaksed ka väiksemates summas pangakontoris, kui see ei vasta kliendi tavapärasele tegevusele või harilikule käibe;
- 3.1.2. üksikud suured või regulaarsed sularaha sissemaksed füüsilise isiku kontole;
- 2.1. isik ei oska põhjendada teenuse vajalikkust, mille kasutamise eesmärgil kreditiidi – või finantseerimisasutuse poole pöördui;
- 10.8. notariil tekib kahtlus, et isik ei tegutse enda nimel;
- 1.1.2. isik kasutab kõrvalist abi dokumentide täitmisel või ei oska neid täita;
- 3.1.1. üksikud suured (üle 200 000 krooni) või perioodilised sularaha sissemaksed ka väiksemates summas, kui see ei vasta isiku majandustegevusele või harilikule käibe;
- 3.2.2. üksik ebatavaliselt suur, harilikule käibe mittevastav ja/või piisavalt põhjendamata välismakse;
- 3.2.1. üksik ebatavaliselt suur, harilikule käibe mittevastav ja/või piisavalt põhjendamata siseriiklik makse;
- 3.2.13. esinevad muud eelnevates alapunktides nimetatava tunnused, mis võivad osutada ebaseaduslikule tegevusele.

Explanation:

- 6.8. the person makes transfers to other persons in different countries which does not conform to the person's usual activities;
- 3.1.10. one major cash withdrawal or regular cash withdrawals in smaller amounts from an ATM;
- 1.1. suspicion of a fictitious person in case of a natural person;
- 1.2. suspicion of a legal person being a fictitious person;
- 4.6. leasing or loan payments are regularly made by a person not connected with the lessee or loan taker;
- 3.1.11. one major or regular cash payments in smaller amounts from a bank office if it does not conform to the person's economic activities or normal turnover;
- 3.1.2. a few large or regular cash deposits to the account of a natural person;
- 2.1. the person cannot explain the need for the service for the use of which the person called upon the credit or financial institution;
- 10.8. a notary public suspects that the person does not act in his/her name;
- 1.1.2. the person uses assistance in filling in documents or he/she cannot fill them in;
- 3.1.1. a few major (more than 200,000 kroons) or periodic cash payments in smaller amounts if it does not conform to the person's economic activities or normal turnover;
- 3.2.2. single unusually large cross-border payment not conforming to normal turnover and/or not sufficiently justified;
- 3.2.1. single unusually large national payment not conforming to normal turnover and/or not sufficiently justified;
- 3.2.13. other characteristics not listed in previous clauses are present which may refer to illegal activities.

Üldise järeldusena on rõõm tõdeda, et enamikes subjektide gruppides on teatamisaktiivsus võrreldes 2007. aastaga kasvanud. Oluliselt on vähenenud üksnes gruppi „muud“ koondatud isikutelt laekunud teatiste arv, eelkõige seetõttu, et nüüdsest on kõikide subjektide kategooriad defineeritud võimalikult detailselt. Sellest tulenevalt on varasematel aastatel kategoorias „muud“ kajastatud riigisisese avaliku sektori asutused koondatud nüüdsest mõiste „riigiasutused“ alla.

It is a pleasure to admit that in most of the subject groups the notification activity has increased as compared to 2007. The number of reports received from persons classified under the "other" group is the only one which has decreased significantly, particularly due to the fact that from now on all the subject categories have been defined in as much detail as possible. Therefore the national public sector authorities which in previous years were recorded under the category of "other" are now consolidated under the definition of "state authorities."

	2008	Osakaal teatajatest (%) <i>Share of the reporting persons (%)</i>	2007	Kasv ¹⁰ (%) <i>Increase¹⁰ (%)</i>
finantseerimisasutused <i>financial institutions</i>	9776	70,5	1844	430,2
krediidiasutused <i>credit institutions</i>	3060	22,1	2206	38,7
muud eraõiguslikud ettevõtjad <i>other private companies</i>	519	3,7	679	-23,6
professionaalid <i>professionals</i>	240	1,7	103	133,0
...advokaadid <i>...lawyers</i>	6		6	0,0
...audiitorid <i>...auditors</i>	6		1	500,0
...kohtutäiturid <i>...bailiffs</i>	1		0	na
...muud juriidilised nõustajad <i>...other legal advisers</i>	2		0	na
...notarid <i>...notaries public</i>	223		96	132,3
...pankrotihaldurid <i>...trustees in bankruptcy</i>	1		0	na
riigiasutused <i>state authorities</i>	117	0,8	99	18,2
teise riigi asutus <i>foreign public authorities</i>	138	1,0	127	8,7
muud <i>other</i>	11	0,1	214	-94,9
KOKKU <i>TOTAL</i>	13861	100,0	5272	162,9

Tabel 1. Saabunud teatiste jagunemine teatajate gruppide lõikes.

Table 1. The division of received reports by groups of reporting persons.

2008. aastal domineerisid teatajate hulgas selgelt finantseerimisasutused, kellelt laekus ligi 70% teatistest (2007. aastal oli vastav näitaja 35%). Samuti oli nimetatud grupis teatiste arvu kasv võrreldes 2007. aastaga kõige kõrgem - enam kui viiekordne. Kuigi ka krediidiasutustelt, kes on varasematel aastatel teatajatena prevaleerinud, saabunud teatiste arv kasvas kahe aasta võrdluses märkimisväärselt (pisut vähem kui 40%), kahanes nende osakaal kõikide teatajate hulgas vähem kui neljandikuni. Põhjuseks on juba eespool viidatud summapõhise teatamise nõue, mis krediidiasutustele üldjuhul ei laiene¹¹.

Muudelt eraõiguslikelt isikutelt laekunud teatiste arv kahe aasta võrdluses pisut vähenes. Antud grupis domineerivad teatajate hulgas õnnemängude korraldajad ning kauplejad. Ka professionaalidelt laekunud teatiste arv on märkimisväärselt kasvanud, peamiselt, tõsi küll, domineerivad selles grupis teatajate hulgas sarnaselt eelmise aasta-

In 2008 the highest number of reports (ca 70%) were received from financial institutions, (in 2007 35%). The increase in the number of reports in the aforementioned group was the highest – more than fivefold compared to 2007. Although the number of reports received from credit institutions, who have prevailed as reporting persons in previous years, also increased significantly (slightly less than 40%), their share of all the reporting persons decreased to less than one-fourth. The reason was the aforementioned sum-based reporting requirement, which does not generally extend to credit institutions¹¹.

The number of reports received from other private companies decreased a bit in comparison of the two years. The highest number of reports in this group was received from organisers of gambling and from traders. The number of reports received from professionals has also increased significantly. However, similar to the previous years, notaries public dominate as reporters in this group. At the same time reports were also re-

¹⁰ Võrreldes 2007. aastaga.

¹¹ Krediidiasutus peab rahapesu andmebürood informeerima igast valuutavahetuse tehingust sularahas summas üle 500 000 krooni, kui krediidiasutusel ei ole tehingus osaleva isikuga ärisuhet.

¹⁰ Compared to 2007.

¹¹ A credit institution must notify the FIU of each currency exchange transaction in cash in the amount of more than 500,000 kroons if the credit institution does not have any business relations with the person participating in the transaction.

ga notarid. Samas on teatajate hulka lisandunud kohtutäiturid, pankrotihaldurid ja muud juriidilised nõustajad, kellelt ei ole varasematel aastatel ühtki teatist RABile laekunud. Kasvanud on ka nii sise-riiklikelt kui välisriiklikelt riigiasutustelt laekunud teatiste arv.

Rahapesukahtlus domineerib selgelt krediitiasutuste puhul peamise teatamise põhjustena, mis on ka ootuspärane arvestades, et (küll teatud eranditega) nimetatud grupp peab rahapesu andmehüüde teavitama kahtlastest tehingutest ning summapõhise teatamise kohustust neil (teatud eranditega, vt alamärkus 10) ei ole. Teiste subjektide puhul domineerivad seaduses sätestatud piirsummast kõrgemate tehingute teatistid (vt tabel 2).

ceived from bailiffs, trustees in bankruptcy and other legal advisers who have submitted no reports to the FIU in previous years. The number of reports received both from national as well as foreign state authorities has also increased.

Money laundering suspicion dominates clearly among credit institutions as the main reason for reporting, which is also unsurprising taking account of the fact that the aforementioned group (however, with certain exceptions) has to notify the FIU of suspicious transactions and they do not have the sum-based reporting obligation (with certain exceptions, see sub-comment 10). For other subjects reports of transactions higher than the limit provided for in law were dominant (see table 2).

	kahtlusepõhine <i>suspicion-based</i>			summapõhine <i>sum-based</i>		KOKKU <i>TOTAL</i>
	kahtlus täpsustamata <i>the suspicion not specified</i>	rahapesu- kahtlus <i>suspicion of money laundering</i>	terrorismi rahastamise kahtlus <i>suspicion of terrorist financing</i>	sularahatehing üle piirsumma <i>cash transaction above the limit</i>	summa- põhisus täpsustamata <i>not specified</i>	
finantseerimisasutused <i>financial institutions</i>	0,0	8,4	16,4	75,1	0,1	100
krediitiasutused <i>credit institutions</i>	0,0	98,7	0,2	1,1	0,0	100
muud eraõiguslikud ettevõtjad <i>other private companies</i>	0,4	12,1	0,0	87,5	0,0	100
professionaalid <i>professionals</i>	1,7	25,5	0,0	72,8	0,0	100
...advokaadid <i>...lawyers</i>	16,7	83,3	0,0	0,0	0,0	100
...audiitorid <i>...auditors</i>	16,7	33,3	0,0	50,0	0,0	100
...kohtutäiturid <i>...bailiffs</i>	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100
...muud juriidilised nõustajad <i>...other legal advisers</i>	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100
...notarid <i>...notaries public</i>	0,0	23,8	0,0	76,2	0,0	100
...pankrotihaldurid <i>...trustees in bankruptcy</i>	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100
riigiasutused <i>state authorities</i>	65,0	27,4	0,0	6,8	0,9	100
teise riigi asutus <i>foreign public authorities</i>	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100
muud <i>other</i>	63,6	27,3	0,0	9,1	0,0	100

Tabel 2. Teatamise põhjused subjektide gruppide lõikes.

Table 2. Reasons for reporting by subject groups.

Uue RTRTSi kohaselt võib RAB rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral ettekirjutusega tehingu peatada või kehtestada konto või tehingu objektiks oleva vara käsutamise piirangu kuni 30 ööpäevaks (vt pikemalt ptk 1.5). **Tehingute peatamise õigust** kasutas büroo 2008. aastal kokku 103 korral (vt joonis 5), st pisut vähem kui kaks korda rohkem kui kahel eelneval aastal. Nimetatud alusel peatatud tehingute summaarne

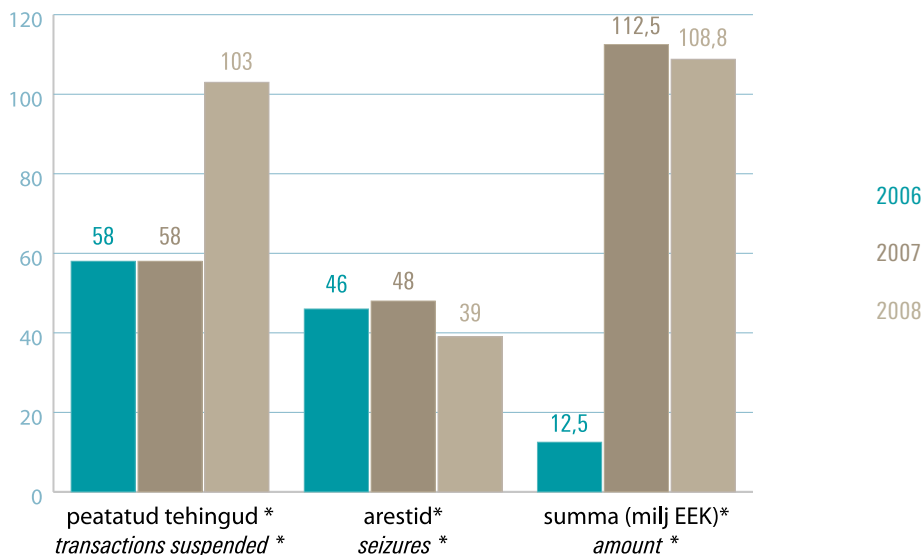
According to the new Prevention Act, upon a suspicion of money laundering or terrorist financing, the FIU may suspend a transaction or impose restrictions on the use of the account or the disposal of other property which is the object of the transaction for up to 30 days (for more information see Chapter 1.5). In 2008 the FIU used **the right to suspend transactions** in total 103 times (see figure 5), i.e. a bit less than twice more than in the two previous years. The total value of the transactions suspended was about 109 million kroons,

väärtus oli ligi 109 miljonit krooni, mis on eelneva aastaga võrreldaval tasemel. Seisuga 31.12 oli rahapesu andmebüroo ettekirjutusega peatatud tehingute väärtus 42,2 miljonit krooni.

Samuti võib RAB ettekirjutuse alusel piirata teatud juhtudel – vara korral, mille suhtes on kahtlus, et seda kasutatakse terrorismi rahastamiseks või juhul, kui rahapesu kahtluse korral vara päritolu kontrollimisel vara valdaja või omanik ei esita rahapesu andmebüroole 30 ööpäeva jooksul alates tehingu peatamisest või konto kasutamise piirangu kehtestamisest tõendeid vara legaalse päritolu kohta - vara käsutamist selle tagamiseks kuni 60 ööpäevaks (vt pikemalt ptk 1.5). Nimetatud piirangud seadis RAB **kontodele** 2008. aastal 39 korral, seega mõnevõrra vähem kui kahel eelneval aastal.

which is at the same level with the previous year. As of 31 December the value of the transactions suspended by an FIU precept was 42.2 million kroons.

The FIU may also **restrict the disposal of property** for securing thereof in certain cases – for property for which there is a suspicion that it is used for terrorist financing or if, upon inspection of the origin of the property in the case of a suspicion of money laundering, the possessor or owner of the property does not submit to the FIU within 30 days of the suspension of the transaction or the imposition of the restriction on the use of the account evidence as regards the legal origin of the property – for up to 60 days (for more information see Chapter 1.5). In 2008 the FIU imposed the aforementioned restrictions on **accounts** 39 times, thus somewhat less than in the two previous years.

Joonis 5. Rahapesu andmebüroo poolt peatatud tehingud.

Figure 5. Transactions suspended by the FIU.

* Alates 28.01.08 on RABil õigus peatada tehingud kuni 30 ööpäevaks (varem 2 tööpäeva) ning piirata vara käsutamist (nn arestid) selle tagamiseks kuni 60 ööpäevaks (varem 10 tööpäeva).

** "Summa" on arestitud kontodel olevate rahasummade agregeeritud väärtus.

* From 28 January 2008 the FIU shall have the right to suspend transactions for 30 days (earlier for 2 working days) and restrict the disposal of the property (the so-called seizures) for security thereof for up to 60 days (earlier for 10 working days).

** The "amount" is the aggregated value of the amounts of money on the seized accounts.

Varade käsutamist piiras rahapesu andmebüroo 2008. aastal 30+60 päevaks kokku üheksal korral ning **rahaliste vahendite käsutamist** piirati 30 päevaks 18 korral ning 60 päevaks 5 korral.

In 2008 the FIU restricted **the disposal of property** for 30+60 days in total in nine cases and **the disposal of financial resources** was restricted for 30 days in 18 cases and for 60 days in 5 cases.

2.2. ÜLEVAADE BÜROO EDASTATUD MATERJALIDEST

2008. aastal edastas rahapesu andmebüroo uurimisorganitele 156 materjali. Kuigi edastatud materjalide arv oli mõnevõrra väiksem kui 2007. aastal, oli nendega seotud isikute arv ligikaudu samal tasemel ning seotud summade arv pisut

2.2. OVERVIEW OF MATERIALS FORWARDED BY THE FIU

In 2008, the FIU forwarded 156 materials to investigative bodies. Although the number of forwarded materials was somewhat smaller than in 2007, the number of persons related to the materials was approximately at the same level and the number of the amounts involved

vähem kui kaks korda kõrgem kui eelmisel aastal (vt tabel 3).

in the materials was a bit less than twice as high as than in previous year (see table 3).

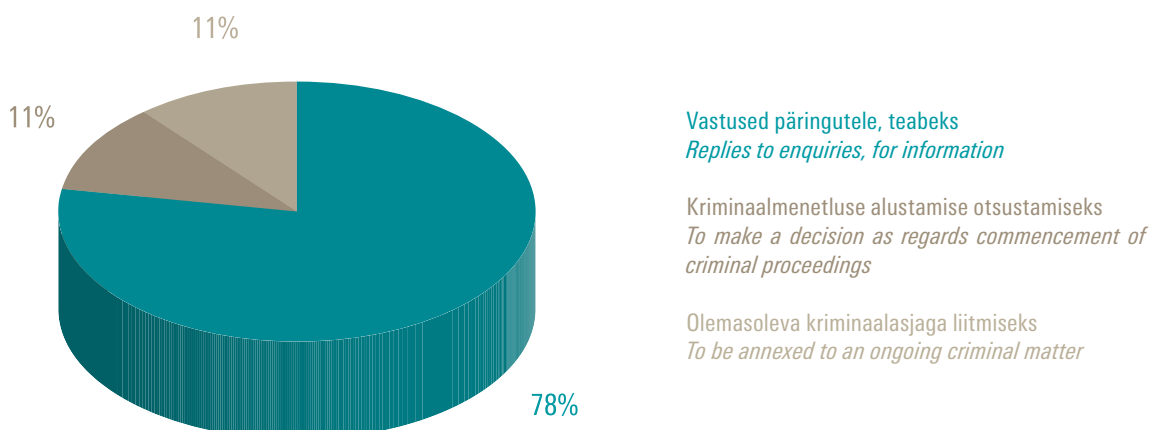
	2006	2007	2008
uurimiseks edastatud materjalid <i>materials forwarded to investigative bodies</i>	120	196	156
... edastatud materjalidega seotud teatiste arv <i>... the number of reports related to the forwarded materials</i>	358	397	282
... edastatud materjalidega seotud summad <i>... the amounts involved in forwarded materials</i>	4,9 mld 4,9 bln	870,2 mln 870,2 bln	1,5 mld 1,5 bln
... edastatud materjalidega seotud isikute arv <i>... the number of persons involved in the forwarded materials</i>	651	846	806
kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks <i>to make a decision as regards commencing of criminal proceedings</i>	43	48	17
... seisuga 31.12 alustatud kriminaalmenetlused <i>... criminal proceedings commenced as of 31 December</i>	35	13	8
... sh alustatud rahapesumenetlused <i>... incl. commenced money laundering proceedings</i>	10	5	5
olemasoleva kriminaalasjaga liitmiseks <i>to be annexed to an ongoing criminal matter</i>	18	28	18
vastused päringutele, teabeks <i>replies to enquiries, for information</i>	59	120	121
... sh vastused kriminaaltulu taotlemise tuvastamise päringutele <i>... incl. replies to enquiries concerning detection of pursuit of criminal proceeds</i>	na	14	47

Tabel 3. Ülevaade rahapesu andmebüroo poolt uurimisorganitele edastatud materjalidest.

Table 3. Overview of the materials forwarded by the FIU to investigative bodies.

Sarnaselt varasemate aastatega olid edastatud materjalide hulgas kõige suurema osakaaluga – 2008. aastal enam kui 75% - vastused päringutele ning teabeks saadetud info. Nii kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks kui olemasoleva kriminaalasjaga liitmiseks saadetud materjalide osakaal oli praktiliselt võrdne – 11% (vt joonis 6).

Similarly to the previous years the largest share of the forwarded materials – in 2008 more than 75% – were replies to enquiries and for information. The share of the materials sent to make a decision as regards commencing criminal proceedings and to be annexed to an ongoing criminal matter was practically equal – 11% (see figure 6).

Joonis 6. 2008. aastal uurimisorganitele edastatud materjalide jaotumine edastamise põhjuse alusel.

Figure 6. The division of materials forwarded to investigative bodies in 2008 on the basis of the reason for forwarding.

Edastatud materjalides kasutati 282 RABile laekunud teatise sisalduvat infot. Siinkohal rõhutame, et seadusest tulenevalt ei edasta RAB uurimis-asutusele teataja isikut ning ei edasta üks-üheselt teatise sisalduvat infot.

The forwarded materials consisted of the information of 282 reports received by FIU. We would like to draw the reader's attention that the FIU does not disclose to the investigative body the reporting person and the word-by-word information included in the report.

Grupp Group	Teatiste arv Number of reports	Osakaal (%) Share (%)
krediitiasutused <i>credit institutions</i>	141	50
finantseerimisasutused <i>financial institutions</i>	52	18,4
...sh valuutavahetused <i>...incl. currency exchange bureaus</i>	14	
...sh postkontorid <i>...incl. post offices</i>	34	
riigiasutused <i>state authorities</i>	58	20,6
...sh politseiasutused <i>...incl. police authorities</i>	50	
muud eraõiguslikud ettevõtjad <i>other private companies</i>	16	5,7
...sh kauplejad <i>...incl. traders</i>	2	
...sh õnnemängude korraldajad <i>...incl. organisers of gambling</i>	13	
...sh muud <i>...incl. other</i>	1	
muud <i>other</i>	9	3,2
professionaalid <i>professionals</i>	5	1,8
...sh advokaadid <i>...incl. lawyers</i>	1	
...sh notarid <i>...incl. notaries public</i>	4	
teise riigi asutused <i>foreign authorities</i>	1	0,4
KOKKU <i>TOTAL</i>	282	100

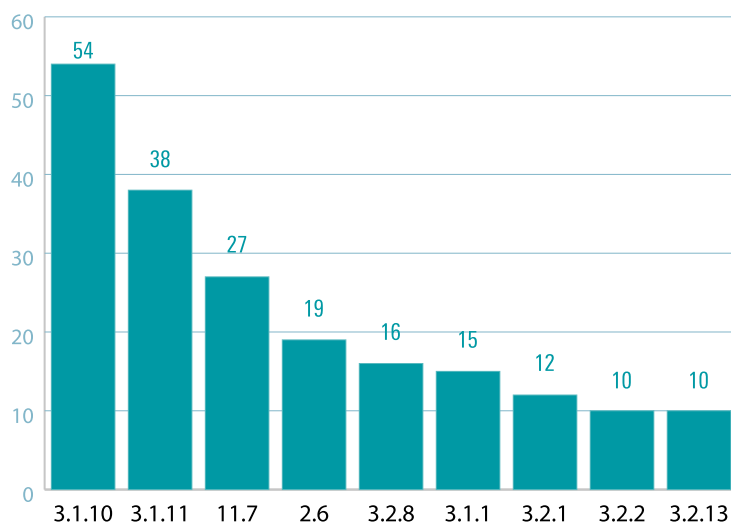
Tabel 4. RABilt uurimisorganitele edastatud materjalide aluseks olevate teatiste jagunemine teatajate gruppide alusel.

Table 4. The division of reports serving as a basis for the materials forwarded to the investigative bodies, by groups of reporting persons.

Kui üldiselt olid teatamisaktiivsusest sel aastal esireas finantseerimisasutused, siis edastatud materjalide aluseks olevate teatiste saatjate hulgas domineerivad selgelt krediidi-, politsei- ja posti-asutused (vt tabel 4). See on ka mõistetav, kuna nimetatud subjektide gruppidele laekuvad teatise eelkõige rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusega tehingute kohta; teiste subjektide gruppide teatamisaktiivsus tuleneb märkimisväärses osas summapõhise teatamise kohustusest. Edastatud materjalide aluseks olevate teatiste korral olid olulisimateks kahtlust tekitavateks asjaoludeks mahukad sularaha väljavõtmised pangautomaadist ja pangakontorist ning sularahaarveldused (vt joonis 7).

If for reports received by FIU financing institutions dominated as reporters, most of the reports used as a basis for the materials forwarded to investigative bodies were sent by credit institutions, police and post-offices authorities (see table 3). This is also understandable as reports received from the aforementioned subject groups are mainly related to transactions of money laundering or terrorist financing suspicion; the notification activity of other subject groups arises in a significant part from the sum-based notification obligation.

In the case of reports used as a basis for materials forwarded to investigative bodies the most suspicious aspects were large-scale cash withdrawals from ATMs and bank offices and cash settlements (see figure 7).

Joonis 7. Levinuimad teatamise indikaatorid edastatud materjalide aluseks olevate teatiste korral.
Figure 7. The prevalent reporting indicators of reports used as a basis for forwarded materials.

*** Selgitus:**

- 3.1.10. üksik suur või regulaarsed sularaha väljavõtmised ka väiksemates summas pangaautomaadi kaudu;
- 3.1.11. üksik suur või regulaarsed sularaha väljamaksed ka väiksemates summas pangakontoris, kui see ei vasta kliendi tavapärasele tegevusele või harilikule käibele;
- 11.7. isik soovib arveldada sularahas rohkem kui 300 000 kroonises summa ulatuses;
- 2.6. tavapäraselt passiivse majanduskäibega või vastloodud ettevõtte esitab andmeid ebaharilikult suure käibe või kasumlikkuse kohta eesmärgiga saada vahendeid toreduslikeks kulusteks;
- 3.2.8. üksik suur (200 000 krooni) või ebaharilikult sagedased maksed ka väiksemates summas samade osapoolte vahel, kusjuures muid tavapärase majandustegevusele viitavaid tehinguid kontol ei toimu;
- 3.1.1. üksikud suured (üle 200 000 krooni) või perioodilised sularaha sissemaksed ka väiksemates summas, kui see ei vasta isiku majandustegevusele või harilikule käibele;
- 3.2.1. üksik ebatavaliselt suur, harilikule käibele mittevastav ja/või piisavalt põhjendamata siseriiklik makse;
- 3.2.2. üksik ebatavaliselt suur, harilikule käibele mittevastav ja/või piisavalt põhjendamata välismakse;
- 3.2.13. esinevad muud eelnevates alapunktides nimetatud tunnused, mis võivad osutada ebaseaduslikule tegevusele.

*** Explanation:**

- 3.1.10. one major cash withdrawal or regular cash withdrawals in smaller amounts from an ATM;
- 3.1.11. one major or regular cash payments in smaller amounts from a bank office if it does not conform to the person's economic activities or normal turnover;
- 11.7. the person wants to settle in cash in an amount exceeding 300,000 kroons;
- 2.6. an enterprise with a usually passive economic turnover or a newly established enterprise submits data about unusually large turnover or profitability with the aim of receiving funds for luxurious expenses;
- 3.2.8. single large (200,000 kroons) or unusually frequent payments also in smaller amounts between the same participants, whereas other transactions indicating normal economic activities did not take place on the account;
- 3.1.1. a few major (more than 200,000 kroons) or periodic cash payments in smaller amounts if it does not conform to the person's economic activities or normal turnover;
- 3.2.1. single unusually large national payment not conforming to normal turnover and/or not sufficiently justified;
- 3.2.2. single unusually large cross-border payment not conforming to normal turnover and/or not sufficiently justified;
- 3.2.13. other characteristics not listed in previous clauses are present which may refer to illegal activities.

Rahapesule eelneb reeglina eelkuritegu, millest saadud kriminaalset tulu püütaksegi erinevaid skeeme kasutades legaalsesse majandustegevusse suunata. Rahapesu andmebüroo poolt uurimisorganitele menetluse alustamise otsustamiseks edastatud materjalide korral jagunesid eeldatavad eelsüüteo 2008. aastal võrdlemisi ühtlaselt (vt tabel 5). 2006. ja 2007. aastal oletatavate eelkuritegudena domineerinud arvutikelmused on nüüdseks jäänud tahaplaanile ning viimaste suundumuste kohaselt on erinevate phishingskeemide kasutamine kurijategijate poolt vähenenud. Ühelt poolt on sellele kaasa aidanud avalikkuse tähelepanu juhtimine taolistele skeemidele ning inimeste teadlikkuse tõus, teisalt teevad uurimisasutused (sh rahapesu andmebüroo) tihedalt koostööd eri skeemide tuvastamiseks ning tõkestamiseks, mille tulemusena on kinni peetud ja kohtu alla antud mitmeid arvutikelmusega tegelevaid isikuid.

Money laundering is preceded, as a rule, by a predicate offence, the criminal proceeds received from which are tried to be integrated into legal economic activities using different laundering schemes. In the case of materials forwarded by the FIU to investigative bodies in order to make a decision as regards commencing proceedings, the division of predicate offences was quite equal in 2008 (see table 5). The share of computer-related acts of fraud – the main presumable predicate offence in 2006 and 2007 – has decreased significantly and according to the last trends the use of different phishing schemes by criminals has reduced. On the one hand, this is due to the higher public awareness of such schemes. On the other hand investigative bodies (incl. the FIU) work in close cooperation in order to detect and prevent different schemes, as a result of which several persons engaged in computer-related fraud have been detained and prosecuted.

Oletatav eelsüütegu <i>Presumable predicate offence</i>	2008	2007	2006
maksupettus <i>tax evasion</i>	4	1	7
dokumendi võltsimine ja/või kasutamine <i>counterfeiting and/or use of documents</i>	4	1	
kelmus <i>fraudulent conduct</i>	3	42	30
...sh arvutikelmus <i>...incl. computer-related fraud</i>	1	39	24
omastamine <i>embezzlement</i>	3	2	5
narkokuritegu <i>drug-related criminal offence</i>	2		
rööv <i>robbery</i>	1		
salakaubavedu <i>illicit traffic</i>	1		
väärtegu <i>misdeemeanour</i>	1		
väljapressimine, korrupsioon, vargus <i>extortion, corruption, theft</i>		1	
muud <i>other</i>		1	1
KOKKU TOTAL	19*	48	43

Tabel 5. Menetluse alustamiseks saadetud materjalide jagunemine oletatava eelsüüteo alusel.

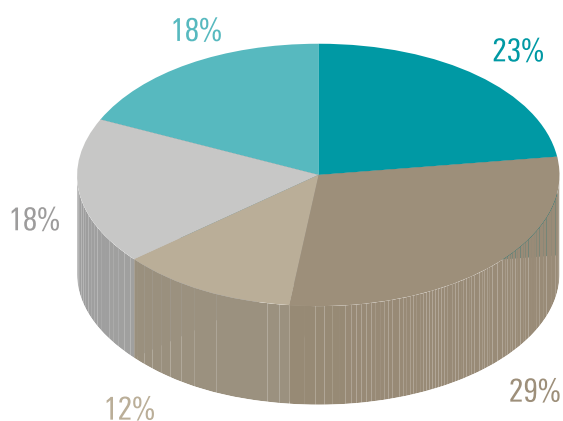
Table 5. The division of materials sent for commencing proceedings by presumable predicate offence.

Märkus:

* 2008. aastal on oletatavate eelkuritegude summa suurem kui menetluse alustamiseks saadetud materjalide arv, kuna kahel juhul oli oletatavaid eelkuritegusid rohkem kui üks.

Comment:

* In 2008 the sum of the presumable predicate offences is higher than the number of materials sent for commencing proceedings as in two cases FIU detected more than one predicate offence.

Keelduti menetluse alustamisest (5)
Proceedings commenced based on the characteristics indicating money laundering (5)

Seisuga 01.01.09 pole seisukohta võetud (3)
The commencement of proceedings was refused (4)

Kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks
To make a decision as regards commencement of criminal proceedings

Menetlus alustatud muu § alusel (3)
Proceedings commenced based on another section of law (3)

Lisatud kriminaalasja juurde (2)
Annexed to a criminal matter (2)

Joonis 8. Rahapesu andmebüroo poolt uurimisorganitele kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks edastatud materjalide jagunemine vastavalt tegelikule kasutamisele.

Figure 8. The division of materials forwarded by the FIU to the investigative bodies for making a decision as regards commencing criminal proceedings according to actual use.

Kriminaalmenetluse alustamiseks saadetud materjalidest kolmandiku korral alustati menetlust karistusseadustiku § 394 (rahapesu) alusel. Olemasoleva kriminaalasi juurde lisati ning muu süüteo menetlust alustati ligi viiendikul juhtudest. Menetluse alustamisest keelduti neljandikul juhtudest (vt tabel 8).

In one-third of the materials sent for commencing criminal proceedings, proceedings were commenced on the basis of § 394 of the Penal Code (money laundering). In about one-fifth of the cases the materials were annexed to an ongoing criminal matter and proceedings of other offence were commenced. In one-fourth of the cases the commencement of proceedings was refused (see figure 8).

Juhtum 1. Kelmusele kaasaaitamine

Case 1. Aiding fraudulent conduct

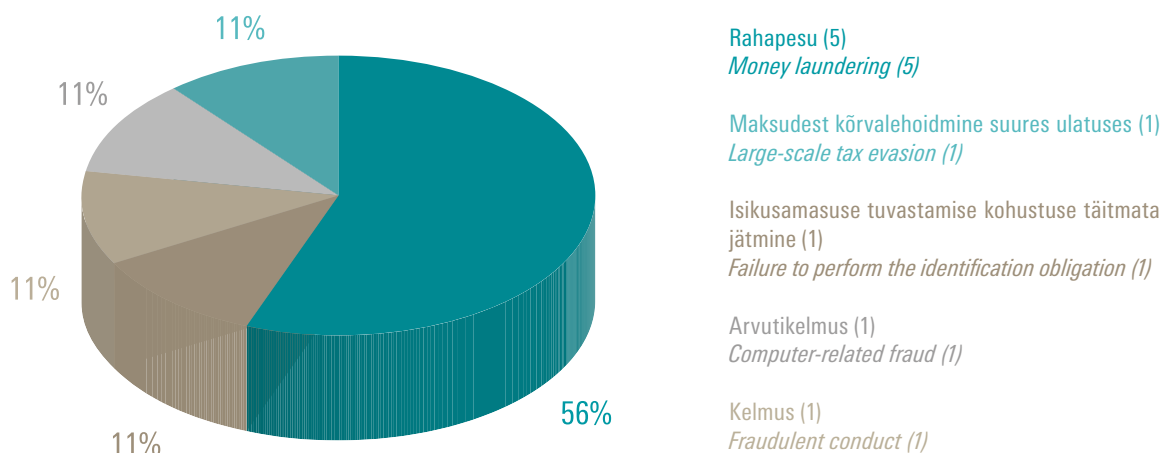
Septembris 2008 jõudis kohtuotsuseni kriminaalasi, kus isikut A süüdistati selles, et ta osutas ainelist kaasabi isikule B, kes pani arvutipettuse tagajärjel kannatanu kontolt võetud rahaga toime rahapesu selle tõelise omaniku ja vara päritolu varjamise eesmärgil. Kuriteo skeem oli järgmine.

Isik A, tegutsedes kohtueelse menetluse käigus tuvastamata isiku B ettepanekul ja eelnevalt lubatud vaevatasu saamise eesmärgil, sai auto ostmiseks sõpradelt raha ülekandmise ettekäändel juurdepääsu oma tuttavale C kuuluva ettevõtte X internetipanga paroolidele ja pangakaardile. Seejärel edastas isik X ettevõtte omaniku teadmata pangadokumendid uurimise poolt tuvastamata isikule B teades, et ta aitab kaasa seadusvastasele tegevusele. Antud pangadokumente kasutades kanti isikule D kuuluvalt arveldusarvelt arvutikelmuse toimepanemise teel saadud raha summas 3699,67.-eurot (57544.-krooni) isiku C arvele ning võeti see tuvastamata isiku poolt sularahaautomaadi kaudu välja.

Isik A mõisteti süüdi rahapesule kaasaaitamises ning teda karistati 8-kuulise vangistusega.

In September 2008 a judgment was made in criminal matter where person A was accused of having provided material assistance to person B, who had committed money laundering with money withdrawn from a victim's account as a result of computer-related fraud for the purpose of concealing the actual owner of the money and the origin of the property. The scheme of the criminal offence was as follows.

Person A, acting on the proposal of person B, unidentified during the pre-trial procedure, and for the purpose of receiving consideration promised earlier, gained access from his friends to the Internet bank passwords and bank card of company X, which belonged to his acquaintance C, under the pretext of transferring money for buying a car. Thereafter, without the knowledge of the owner of company X, the person forwarded the bank documents to person B, unidentified during investigation, being aware that thus he contributed to unlawful activities. Using the given bank documents, money in the amount of 3,699.67 euros (57,544 kroons) received as a result of committing computer-related fraud was transferred from the current account belonging to person D to the account of person C and it was withdrawn from an ATM by an unidentified person. Person A was convicted of aiding money laundering and he was punished by an imprisonment of 8 months.

Joonis 9. Uurimisorganite poolt rahapesu andmebüroo materjalide põhjal menetlust alustatud süüteoasjade jagunemine süüteo liikide lõikes.

Figure 9. The division of offence proceedings commenced by the investigative bodies based on the materials forwarded by the FIU according to types of offence.

***Märkus:**

joonisel kajastatud süüteoasjade summa on suurem kui tabelis 2 esitatud alustatud kriminaalmenetluste arv, kuna mitmel juhul alustati menetlust enam kui ühe karistusseadustiku § alusel.

*** Comment:**

the sum of the offence proceedings presented in the figure is bigger than the number of the commenced criminal proceedings presented in table 2 as in several cases the proceedings were commenced based on more than one section of the Penal Code.

Alustatud menetluse hulgas domineerib süüteo-
na rahapesu. Teiste süüteoliikide osakaal on tun-
duvalt tagasihoidlikum.

Among the commenced proceedings the dominating
type of offence is money laundering. The share of other
types of offences is more modest.

Juhtum 2.

Case 2.

Isik A, esitas ajavahemikul detsembrist 2006 juuni
2007 erinevatele krediidi- ja finantseerimis-
asutustele laenu taotlusi teiste isikute nimelt
kavatsusega laenu mitte tagastada ja raha
omastada. Laenu kandsid finantseerimisasu-
tused üldjuhul kas isiku A enda või isikute B
ja C arvelduskontole, millelt isik A raha omas-
tas. Krediitiasutustelt väikelaenude võtmiseks
kasutas isik A isiku D internetipanga parooli,
kasutajatunnust ja salasõna. Saadud laenu
omastas isik A. Lisaks esines isik A raieõiguse
võõrandamisel talle mittekuuluva kinnistu
omanikuna, mille tulemusena tasus ettevõtte X
omanik E talle raieõiguse eest 23 200 krooni.
Seejärel sooritas isik A enda valdusesse saa-
dud isikute B, C ja D internetipanga parooli-
kaarte, kasutajanimed ja salasõnasid teades
mitmeid pangaülekandeid eesmärgiga varjata
kelmuse toimepanemise tulemusena saadud
raha tegelikku omanikku ja ebaseaduslikku pä-
ritolu ning võttis lõpuks illegaalsel teel saadu
raha sularahaautomaatidest välja. Kokku soo-
ritas isik A kuriteo tulemusena saadu varaga
tehinguid väärtuses kokku 91 155 krooni.
Isik A mõisteti 2008. aasta märtsis muuhulgas
süüdi rahapesus ning teda karistati selle eest
1,5 aasta pikkuse vangistusega.

From December 2006 to June 2007 person A sub-
mitted loan applications to different credit and fi-
nancing institutions in the name of other persons
with the intent not to return the loan and to embez-
zle the money. The financing institutions generally
transferred the loan either to the bank account of
person A himself or of persons B and C, from which
person A embezzled the money. To take small loans
from credit institutions, person A used the Internet
bank codes, user name and password of person
D. The received loan was embezzled by person A.
In addition, upon transfer of the cutting right, per-
son A presented himself as the owner of a regis-
tered immovable which did not belong to him, as
a result of which owner E of company X paid him
23,200 kroons for the cutting right.
Thereafter, while knowing the Internet bank codes,
user names and passwords of persons B, C and
D, which were in his possession, person A made
several transfers for the purpose of concealing the
actual owner and illicit origin of the money received
as a result of his fraudulent conduct and finally
withdrew the illegally received money from ATMs.
In total, person A conducted transactions with the
property received as a result of the criminal offence
in the total amount of 91,155 kroons.
In March 2008 person A was convicted, inter alia,
of money laundering and he was punished for that
by an imprisonment of 1.5 years.

2.3. RAHAPESUALASE TEADLIKKU- SE TÕSTMINE

Sarnaselt varasemate aastatega pööras rahapesu
andmebüroo ka 2008. aastal tähelepanu avalikkuse
rahapesualase teadlikkuse tõstmisele, mis on
defineeritud RTRTSis ka ühe büroo ülesandena.
Alates 2008. aasta algusest on rahapesu andme-
bürool oma veebileht www.politsei.ee/rahapesu,
millelt on teemast huvitatud lugejal võimalik
saada informatsiooni antud valdkonna siseriiklike
ja rahvusvaheliste õigusaktide, rahapesualaste
kohtuotsuste ning rahapesu andmebüroo funktsioonide
ja tegevuste kohta. Lisaks on veebilehelt
kättesaadavad kõik RABi aastaraamatud ja
soovituslikud juhendid kohustatud subjektidele.
Samuti on RABi veebilehelt võimalik kontrollida,
kas isik on kantud ÜRO või ELi rahvusvaheliste
finantssanktsioonide nimekirjadesse.

Lisaks mitmetele ajakirjanduses avaldatud nii ül-
distele rahapesu süsteemi tutvustavatele kui tol
hetkel aktuaalsetele antud valdkonna probleeme
analüüsivatele artiklitele panustasid rahapesu
andmebüroo ametnikud teadmiste tõstmise-

2.3. IMPROVEMENT OF MONEY LAUNDERING AWARENESS

Similarly to the previous years, in 2008 the FIU also
paid attention to improving the money laundering
awareness of the public, which the Prevention Act has
also defined as one of the tasks of the FIU. Since the
beginning of 2008 the FIU has its own website [www.
politsei.ee/rahapesu](http://www.politsei.ee/rahapesu), where the readers can obtain in-
formation about the national and international legisla-
tion money laundering court sentences and functions
and activities of the FIU. In addition, all the FIU annual
reports and advisory guidelines for obligated subjects
are available on the website. Likewise, it is possible to
check on the FIU website whether a person has been
entered in the list of UN or EU international financial
sanctions.

In addition to several general articles in the press in-
troducing the system of money laundering as well as
those analysing current problems of the given field,
the FIU officials also contributed to improving knowl-
edge in the form of training events. As it can be seen
in table 6, the number of lectures held in 2008 and the
number of participants therein was considerably high-

le koolituste vormis. Nagu nähtub tabelist 6, oli 2008. aastal peetud loengute ning nendel osalenute arv tunduvalt kõrgem kui kahel varasemal aastal. Koolitavate isikute ring oli heterogeenne, peamisteks sihtgruppideks olid kohustatud subjektide kõrval ka politseinikud, prokurörid ning kohtunikud.

er than in the two previous years. The audience of the training s was heterogeneous, besides the obligated subjects the main target groups were also policemen, prosecutors and judges.

	2006	2007	2008
Peetud loenguid <i>Number of lectures</i>	28	29	46
... osalenute arv <i>... number of participants</i>	~1000	~985	~1535

Tabel 6. Rahapesu andmebüroo ametnike teostatud koolitused.

Table 6. Training events provided by the FIU officials.

Lisaks püüab RAB kohustatud subjektide teadlikust tõsta kvaliteetse tagasiside andmise vormis. Jätakuvalt keskendub RAB positiivsele tagasisidele, teavitades RABi poolt uurimisorganitele edastatud materjalide aluseks olnud teatise saatnud isikut, et RABile edastatud informatsioon oli asjakohane. Samuti antakse teada, millise karistusseadustiku paragrahvi alusel menetlust alustati ning kes kuritegu menetleb.

Lisaks positiivsele tagasisidele, koolitustele ning ajakirjanduses avaldatud artiklitele antakse kohustatud subjektidele ning laiemale avalikkusele igal aastal tagasisidet rahapesu andmebüroo aastaraamatu vormis, kus kajastatakse rahapesu andmebüroo töötulemusi, Eesti rahapesu tõkestamise süsteemi ning aasta jooksu toimunud olulisemaid muudatusi, rahapesu tüpoloogiasid jms.

In addition, the FIU tries to improve the awareness of obligated subjects by providing high-quality feedback. The FIU focuses on positive feedback, notifying the persons who sent reports serving as a basis for the materials forwarded by the FIU to investigative bodies that the information forwarded to the FIU was relevant. The persons are also notified of the section of the Penal Code on the basis of which the proceedings were commenced and who conducts proceedings in the criminal offence.

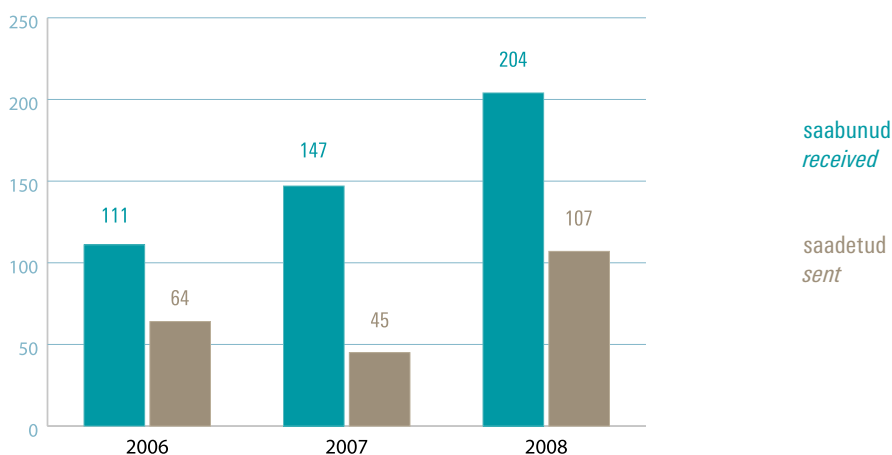
In addition to positive feedback, training events and articles in the press, feedback is provided each year to the obligated subjects and the general public in the form of the FIU annual report, which records the FIU work results, the Estonian system for prevention of money laundering, the most important changes which have taken place during the year as well as the money laundering typologies, etc.

2.4. KOOSTÖÖ TEISTE RIIKIDE PÄDEVATE ASUTUSTEGA

2008. aastal kasvas märgavalt nii välisriigist saadud kui saadetud päringute arv. Kui saabu-

2.4. COOPERATION WITH COMPETENT FOREIGN AUTHORITIES

In 2008 there was a significant increase in the number of enquiries received from and sent to foreign coun-

Joonis 10. RABile poolt saadud ja saadetud välispäringute arv.

Figure 10. The number of foreign enquiries received and sent by the FIU.

itud välispäringute arv kasvas võrreldes 2007. aastaga 40%, siis saadetud päringute arv enam kui kahekordistus.

Peamiste koostööpartneritena domineerisid Läti, Soome ning Venemaa (vt tabel 7), mis on ka arusaadav, arvestades riikide territoriaalset lähedust.

tries. While the number of received foreign enquiries increased by 40% as (compared to 2007), the number of sent enquiries more than doubled.

The main partners were Latvia, Finland and Russia (see table 7), which is also understandable, taking account of the territorial closeness.

	saabunud <i>received</i>	saadetud <i>sent</i>
KOKKU <i>TOTAL</i>	204	107
Läti <i>Latvia</i>	40	32
Soome <i>Finland</i>	34	11
Taiwan <i>Taiwan</i>	31	
Venemaa <i>Russia</i>	26	25
Ukraina <i>Ukraine</i>	12	3
Bulgaaria <i>Bulgaria</i>	9	
Leedu <i>Lithuania</i>	8	4
Luxemburg <i>Luxembourg</i>	4	
Rootsi <i>Sweden</i>	1	9
Suurbritannia <i>Great Britain</i>	1	4

Tabel 7. Riigid, kust rahapesu andmebüroo 2008. aastal sai või saatis enam kui 4 välispäringut.

Table 7. Countries from which the FIU received or to which it sent more than 4 foreign enquiries in 2008

Lätist saabunud välispäringute sisu põhjal on alust oletada, et sagenemas on aastaraamatu tüpoloogiate osas tutvustatav rahapesuskeem nr 3, mille kohaselt kasutavad Lätis resideerivad kurjategijad Eestis asuvaid pangakontosid eelkõige maksupettustest saadud tulu varjamiseks. 2008. aastal sagenesid juhud, kus Läti rahapesu andmebüroo pöördus Eesti rahapesu andmebüroo poole abipalvega väljastada informatsiooni maksupettuse toime pannud Läti residendist äriühingu kohta, kes kandis pettusest saadud rahad üle Eestis registreeritud äriühingu Eestis asuvale pangakontole. Selliste äriühingute taustaanalüüs näitab, et nende juhatuse liikmeteks ja/või osanikeks on reeglina Läti kodanikud ning äriühingul sageli reaalne majandustegevus puudub, viidates selgelt asjaolule, et ettevõtte on loodud eelkõige rahapesuskeemi teostamiseks.

Eesti-Venemaa suunal toimunud infovahetus on kinnitanud rahvusvaheliste kuritegelike gruppide poolt toime pandud kuritegudest saadud kriminaalse tulu juhtimist läbi mitteresidentide Eestis asuvate arvelduskontode. Sellistes skeemides kasutatakse enamasti madala maksumääraga

Based on the content of the foreign enquiries received from Latvia it is likely that money laundering scheme no. 3 introduced in the typology part of the annual report, according to which criminal offenders residing in Latvia use bank accounts located in Estonia particularly for concealing the proceeds received from tax evasions, will become more and more frequent in next years. In 2008 the number of cases where Latvian FIU addressed the Estonian FIU with a request to issue information about a Latvian resident company who committed tax evasion and transferred the money received therefrom to an Estonian bank account of a company registered in Estonia, increased considerably. The in-depth analysis of such companies indicates that the members of the management board and/or shareholders thereof are, as a rule, Latvian citizens and the company often have not actual economic activities, which clearly refers to the fact that the company has been established particularly for realising money laundering schemes.

The exchange of information between **Estonian and Russian authorities** has verified the following scheme: management of criminal proceeds received from criminal offences committed by international criminal groups transferred to current accounts lo-

territooriumil¹² registreeritud äriühinguid, kelle volitatud esindajaks on Venemaa kodanik. Sarnaste skeemide tuvastamiseks on rahapesu andmebüroo poole pöördunud ka teiste riikide, näiteks Ukraina ametivõimud, paludes abi mitteresidentist tehingupartneriga seotud asjaolude tuvastamisel ja kontrollimisel.

Aktiivne ja tõhus infovahetus toimub Eesti ja **Soome** rahapesu andmebüroo vahel. Samuti on saagenud juhud, kus abi palutakse juhtumite uurimisel, kus kurjategijad kasutavad raha pesemiseks Eestis registreeritud äriühinguid, mille juhatuse liikmeks või osanikuks on **Rootsi** kodanik. Tüüpskeemi kohaselt kasutatakse äriühingu Eestis asuvaid arvelduskontosid, kuhu Rootsi äriühingud kannavad raha, mis võetakse seejärel Rootsis asuvatest sularahaautomaatidest sularahas välja. Nimetatud juhtudel on tõenäoliselt tegemist eelpool kirjeldatud piiriüleste maksupettustega (tüpoloogia skeem nr 3).

Lisaks ametlikele päringutele edastab rahapesu andmebüroo välisriigi rahapesu andmebüroodele ka enda algatusel infot juhul, kui uurimise käigus tuvastatakse asjaolusid, millest välisriigi rahapesu andmebürool võiks kasu olla. 2008. aastal edastati sel viisil infot kokku 18 korral.

Üldaktsepteeritud rahvusvahelise praktika kohaselt tuleb välisriigist saadud informatsiooni kasutamiseks kohtumenetluses selleks eelnevalt küsida info edastanud rahapesu andmebüroo luba. 2008. aastal esitati Eesti rahapesu andmebüroole välisriikidest 37 taotlust informatsiooni kasutamiseks.

2.5. JÄRELEVALVE

RTRTSi kohaselt kuulub rahapesu andmebüroo ülesannete hulka ka järelevalve teostamine seaduses määratletud ettevõtjate üle. 2008. aastal teostati lisaks kohapealsetele kontrollidele esmakordselt ka kaugvormis nn *off-site* järelevalvet pankrotihaldurite ning kohtutäiturite puhul.

Rahapesu andmebüroo ametnike teostatud järelevalvekontrollide arv kasvas võrreldes eelmise aastaga märgatavalt, kasv kahe aasta võrdluses oli 75%. Siiski jäi kohapealsete kontrollide arv võrreldes 2007. aastaga võrreldavale tasemele. Märkimisväärselt kasvas ka järelevalve teostamisel avastatud rikkumiste tõttu alustatud väärteomenetluste arv - kui varasematel aastatel on menetluste arv kõikunud 3-6 piires, siis 2008. aastal alustati väärteomenetlust 49 juhul (vt joonis 11).

¹² Kehtiva regulatsiooni kohaselt loetakse madala maksuääraga territooriumiks sellist territooriumi, kus ei ole kehtestatud juriidilise isiku teenitud või jaotatud kasumilt võetavat maksu või kus sellise maksu suurus on väiksem kui 2/3 tulumaksust, mida Eesti residentist füüsiline isik peaks maksma niisama suurelt ettevõtlustulult. Offshore-piirkonnad on kurjategijatele atraktiivsed seetõttu, et lisaks liberaalsetele äriühingu registreerimise protseduuri-reeglitele ei avalikustata ka äriühingu tegelikku kasusaavat isikut.

cated in Estonia by using non-resident non-residents draw men. Such schemes use mostly companies registered on low tax rate territory¹², whose authorised representative is a Russian citizen. In order to detect similar schemes, authorities of other countries, e.g. the Ukraine, have also addressed the FIU by asking for assistance in detection and verification of circumstances related to non-resident transaction partners.

An active and efficient information exchange takes place between the Estonian and **Finnish** FIUs. Increasing are also the cases where assistance is asked in investigating cases where criminal offenders use for money laundering companies registered in Estonia, a member of the management board or a shareholder of which is a **Swedish** citizen. According to a typical scheme, Swedish companies use their accounts, located in Estonia, for transferring money into the accounts, which is thereafter withdrawn in cash from ATMs located in Sweden. The aforementioned cases probably involve the cross-border tax evasions specified below (typology scheme no. 3).

In addition to official enquiries, the FIU also forwards information to foreign FIUs on its own initiative if during investigation the circumstances are detected which could be of use to a foreign FIU. In 2008, information was forwarded in such manner in total 18 times.

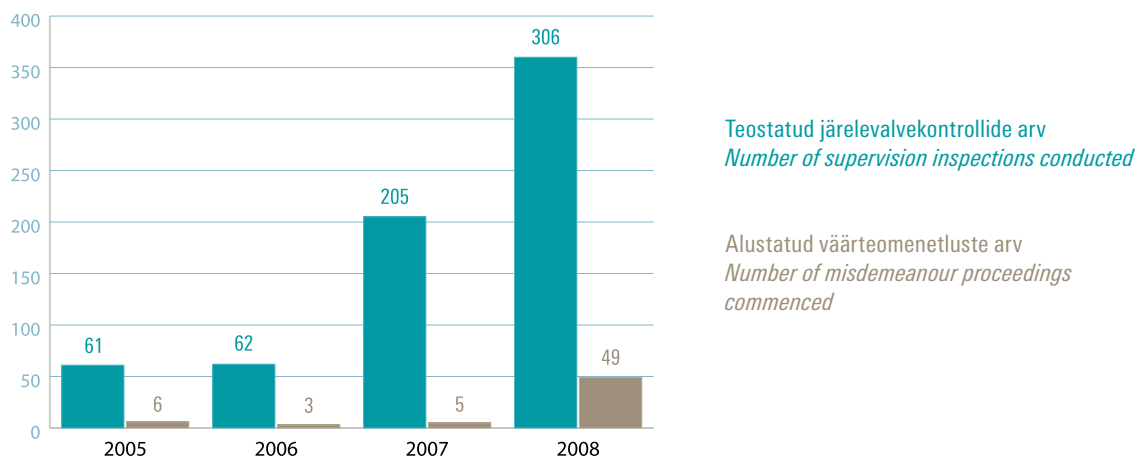
According to the generally accepted international practice, in order to use information obtained from a foreign country in judicial proceedings prior consent must be asked from the FIU who forwarded the information. In 2008, 37 applications for using information were submitted by foreign countries to the Estonian FIU.

2.5. SUPERVISION

In accordance with the Prevention Act, one of the tasks of the FIU is also exercising supervision over the obligated persons defined in law. In 2008, for the first time the FIU exercised in addition to on-site inspections also off-site supervision in the case of trustees in bankruptcy and bailiffs.

The number of supervision inspections conducted by the FIU officials increased considerably as compared to the previous year, the increase in comparison of the two years was 75%. However, the number of on-site inspections remained at the same level as in 2007. The number of misdemeanour proceedings commenced due to violations detected upon exercising supervision also increased significantly – while in earlier years the number of proceedings has been in between 3-6, in 2008 misdemeanour proceedings were commenced in 49 cases (see figure 11).

¹² According to the applicable regulation a low tax rate territory is such a territory, which does not impose a tax on the profits earned or distributed by a legal person or where such tax is less than two-thirds of the income tax which a natural person who is an Estonian resident would have to pay on a similar amount of business income. Offshore regions are attractive to criminal offenders due to the fact that in addition to liberal rules of procedure regarding registration of companies the actual beneficiaries of the company are not disclosed either.

Joonis 11. Teostatud järelevakontrollide ning alustatud väärteomenetluste arv.

Figure 11. The number of supervision inspections conducted and the misdemeanor proceedings commenced.

Tabel 8 annab ülevaate rahapesu andmebüroo poolt teostatud järelevakontrollide arvust ning alustatud süütegude menetluste arvust subjekti- de gruppide lõikes.

Table 8 provides an overview of the number of supervision inspections conducted by the FIU and the number of offence proceedings commenced by subject groups.

Sektor Sector	Off-site kontrollid Off-site inspections	Kohapealsed kontrollid On-site inspections	Ettekirjutused Precepts	Väärteod Misdemeanours	Kuriteotated Reports of criminal offences
Finantseerimisasutused Financing institutions	0	62	26	16	1
Kasiinod Casinos		50	4		
Kinnisvara Real estate		27			
Pandimajad Pawn shops		60	43	29	
Maksevahendajad Payment intermediaries		8	4	4	
Kauplejad Traders		22	8		
Pankrotihaldurid Trustees in bankruptcy	84				
Kohtutäiturid Bailiffs	47				
KOKKU TOTAL	131	229	71	49	1

Tabel 8. Järelevakontrollide ning väärteogude arv subjekti- de gruppide lõikes.

Table 8. Number of supervision inspections and misdemeanours by subject groups.

Kokku trahvisid rahapesu andmebüroo ametnikud RTRTSi nõudeid eiranud ettevõtteid 2008. aastal summas 968 400 krooni.

In total, in 2008 the FIU officials imposed fines on companies who disregarded requirements of the Prevention Act in the amount of 968,400 kroons.

3.

UUED RAHAPESU TÜPOLOOGIAD EESTIS

NEW MONEY LAUNDERING TYPOLOGIES IN ESTONIA

SKEEM 1. Kuritegelike gruppide poolt äriühingute ülevõtmine ning seejärel äriühingute vara omastamine läbi fiktiivsete tehingute

Kurjategijad valivad välja huvipakkuva äriühingu ning teevad vajalikud päringud äriregistri infosüsteemi, kust nad saavad vajaliku informatsiooni ettevõtte omanike, juhatuse liikmete, majandusaasta aruande ja põhikirja kohta. Samuti selgitatakse välja, millises pangas on äriühingul arveldusarve. Selleks küsivad kurjategijad tüüpskeemina äriühingult toote või teenuse hinnapakkumist ning äriühing oma vastuses näitab ära arveldusarve, kuhu toote või teenuse eest maksta.

Seejärel värvatakse variisik, kes vormistatakse võltsitud dokumentidega uueks äriühingu juhatuse liikmeks. Variisiku vormistamiseks uueks juhatuse liikmeks võltsitakse esmalt äriühingu osanike üldkoosoleku toimumise dokumendid ja protokoll, mille kohaselt toimub vana juhatuse liikme tagasikutsumise ja uue juhatuse liikme valimine. Seejärel läheb variisik notari või vallavalitsuse sekretäri juurde, kus ta saab kinnituse uue juhatuse liikme allkirjale kandeavaldusel, mis esitatakse äriregistrile. Viimaks teeb äriregister kandeavalduse alusel uue kande äriühingu äriregistri B - kaardil, mille alusel saab variisik uueks juhatuse liikmeks.

Variisiku juhatuse liikmeks määramisega saavad kurjategijad kontrolli äriühingu vara üle ning lühikese aja jooksul muudetakse äriühing fiktiivsete tehingutega varatuks.

Seoses nimetatud skeemi tuvastamisega soovib rahapesu andmebüroo:

- ettevõtetel hoolikalt jälgida ettevõtte pangakonto toimuvaid tehinguid, et vara kõrvaldamine võimalikult kiiresti välja selgitada;
- ettevõtetel kasutada täiendavaid turvameetmeid maandamaks ülaltoodud skeemi alusel varade kõrvaldamise riski, sh esitama ettevõtte pangakonto andmeid vaid usaldusväärsetele partneritele;
- notaritel või vallasekretäril pöörata erilist tähelepanu uue juhatuse liikme kinnitamise soovidele, sh avalduse aluseks olevale dokumentatsiooni ehtsusele ning küsida vajadusel täiendavaid küsimusi veendumaks, et juhatuse liikmeks saada sooviva isiku korral ei ole tegu variisikuga.

SCHEME 1. Takeover of companies by criminal groups and the following embezzlement of the assets of the companies through fictitious transactions

Criminal offenders choose a company and make the required enquiries to the information system of the Commercial Register, where they obtain the relevant information about company (owners, members of the management board, the annual report, etc). It is also found out in which bank the current account of the company is. For this purpose the criminal offenders typically ask the company for a price offer regarding products or services and in its reply the company specifies the current account where to pay for the product or the service.

Thereafter a fictitious person is appointed as a new member of the management board of the company by using counterfeit documents. In order to designate a fictitious person as a new member of the management board, at first the documents and minutes of the general meeting of shareholders of the company are fabricated, in accordance with which the old member of the management board is removed and a new member of the management board is elected. Thereafter the fictitious person goes to the notary public or a rural municipality secretary where he/she receives confirmation of the signature of the member of the management board on the petition for an entry to be submitted to the Commercial Register. Finally the Commercial Register makes a new entry on the basis of the petition for an entry in the registry card of part B pursuant to which the fictitious person becomes a new member of the management board.

As a result, criminal offenders gain control over the assets of the company and, within a short period, the company is made impecunious by fictitious transactions.

With regard to detection of the aforementioned scheme, the FIU recommends that

- companies observe carefully the transactions made on the bank account of the company in order to find out the withdrawal of the assets as soon as possible;
- companies use additional security measures in order to manage the risk of withdrawal of assets on the basis of the aforementioned scheme, incl. to disclose data about the bank account of the company only to reliable business partners;
- notaries public or a rural municipality secretary pay special attention to the requests related to confirmation of a new member of the management board, incl. the authenticity of the documentation used for the petition and, if necessary, ask additional questions in order to make sure that the person applying to become a member of the management board is not a fictitious person.

SKEEM 2. Kuritegelike gruppide poolt krediidi- ja finantseerimisasutuste vastu toimepandavad liisingupettused võltsitud dokumente ja riilifirmasid kasutades

Kurjategijad ostavad töötava äriühingu, mille juhatuse liikmeks nimetatakse isik, kes ei ärata liisingutaotluse esitamisel kahtlust. Selliste skeemide korral on liisitava vara müüja tavaliselt samuti kurjategijate kontrolli all olev äriühing. Kurjategijate kontrolli all olev äriühing esitab liisinguteenuse pakkujale vajalikud finantsdokumendid ja pangaväljavõtted, mis on tüüpiliselt professionaalselt võltsitud. Samuti võimaldatakse kahtluse vältimiseks liisinguteenuse pakkujal liisingusse võetava varaga tutvuda.

Liisinguteenuse pakkuja sõlmib kurjategijate kontrolli all oleva äriühinguga liisingulepingu ja kannab liisingusse võetava vara müüjale üle vara ostumüügilepingus näidatud summa. Liisinguteenuse pakkuja poolt vara müüjale ülekantav raha võetakse valuutavahetusteenust pakkuva äriühingu vahendusel koheselt sularahas välja. Liisinguteenuse pakkuja saab tavaliselt pettusest aimu kuu hiljem, kui liisinguvõtja jätab esimese liisingumakse tasumata.

SKEEM 3. Rahvusvaheliste kuritegelike gruppide poolt juhitud piiriülesed maksturiteod

Eestiga piirnevate riikide kurjategijad loovad oma riigi territooriumil nn arvevabrikud, kuhu nende riikide residendid kannavad fiktiivsete lepingute ja arvete alusel kohalikus valuutas suuri summasid. Arvevabrikuna kasutatav äriühing kannab valuuta ostu-müügi lepingu alusel raha edasi Eesti või välismaa residendile, kellel on avatud konto Eesti pangas. Eesti või välismaa resident konverteerib Eestis asuvalle pangakontole laekunud välisvaluuta kroonideks või eurodeks ning ostab konverteeritud raha eest valuutavahetusteenust pakkuvalt äriühingult sularahas tüüpiliselt eurosid. Eesti või välismaa residendi esindaja võtab valuutavahetusteenust osutava äriühingu kassast vastu sularaha eurod, mis väidetavalt toimetatakse tagasi raha saatjast välisriigi residendile. **Rahapesu andmebüroo poolt tuvastatud ja uuritud asjades ei ole raha tagastamise fakt saatjale kinnitust leidnud.**

SKEEM 4. Krediidi- ja finantseerimisasutuste ning eraisikute vastu toimepandavad pettused katteta tšekke kasutades

Pangatšekk on sularahamakse ja pangaülekan- de kõrval üks raha tasumise viisidest, mida kasutatakse üha ulatuslikumalt ka Eestis. Enim kasutatakse pangatšekke arvete (nt ajakirjade

SCHEME 2. Leasing fraud committed by criminal groups against credit and financial institutions by using counterfeit documents and shell companies

Criminal offenders buy an operating company. After purchasing a enterprise, the criminals appoint as a member of the management board a person who does not give rise to suspicions in submitting a leasing application. In the case of such schemes the seller of the property to be leased is usually also a company under the control of criminal offenders. The company under the control of criminal offenders submits to the leasing service provider the required financial documents and bank statements, which are typically professionally counterfeited. Likewise, in order to avoid any suspicions the leasing service provider is allowed to examine the property being leased.

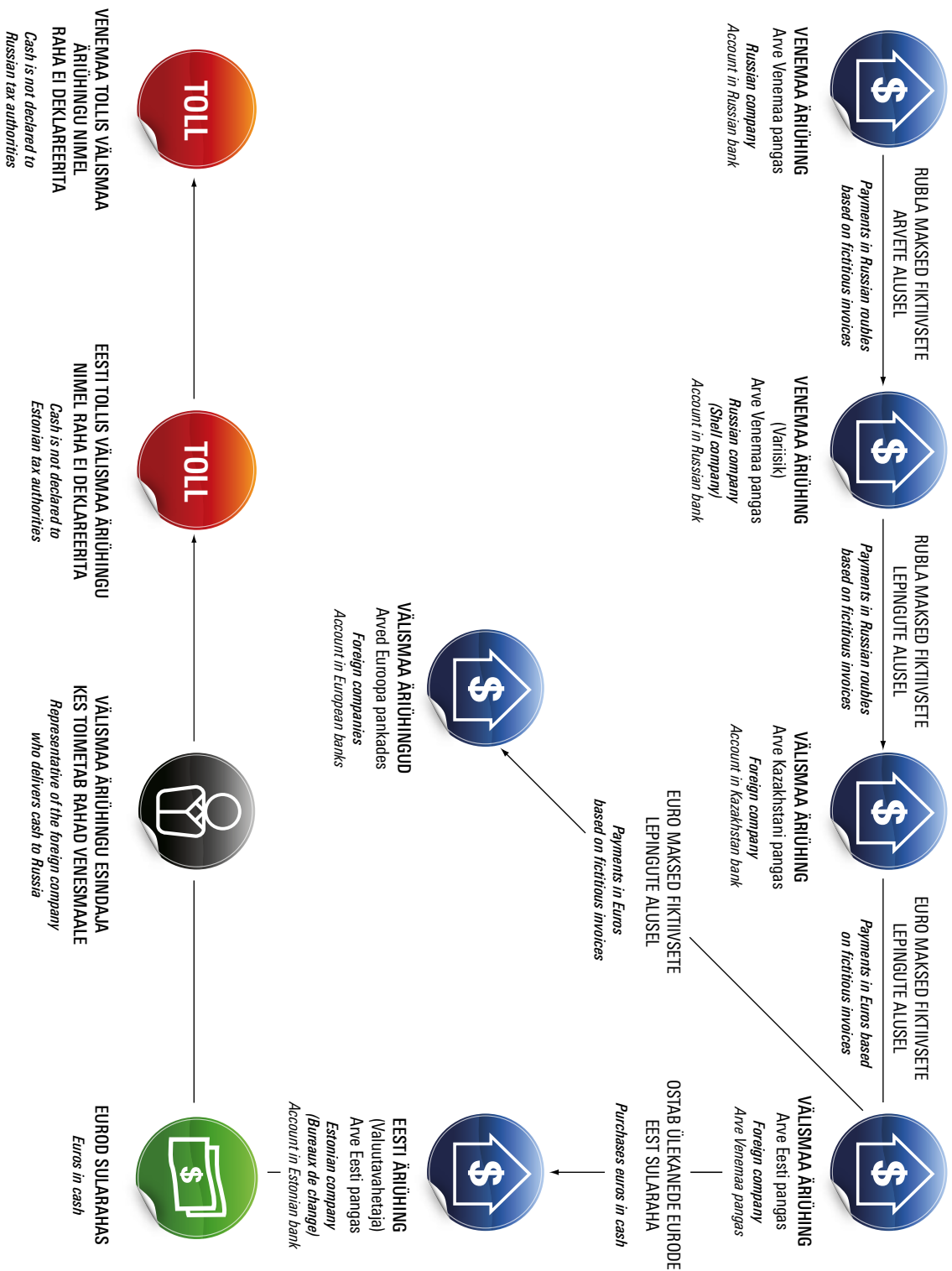
The leasing service provider enters into a leasing contract with the company under the control of criminal offenders and transfers to the seller of the property being leased the amount specified in the sales/purchase contract of the property. The money transferred by the leasing service provider to the seller of the property is then immediately withdrawn in cash through a company providing currency exchange services. The leasing service provider usually realises that it is a subject of the fraud scheme a month later when the lessee fails to make the first leasing payment.

SCHEME 3. Cross-border tax offences led by international criminal groups

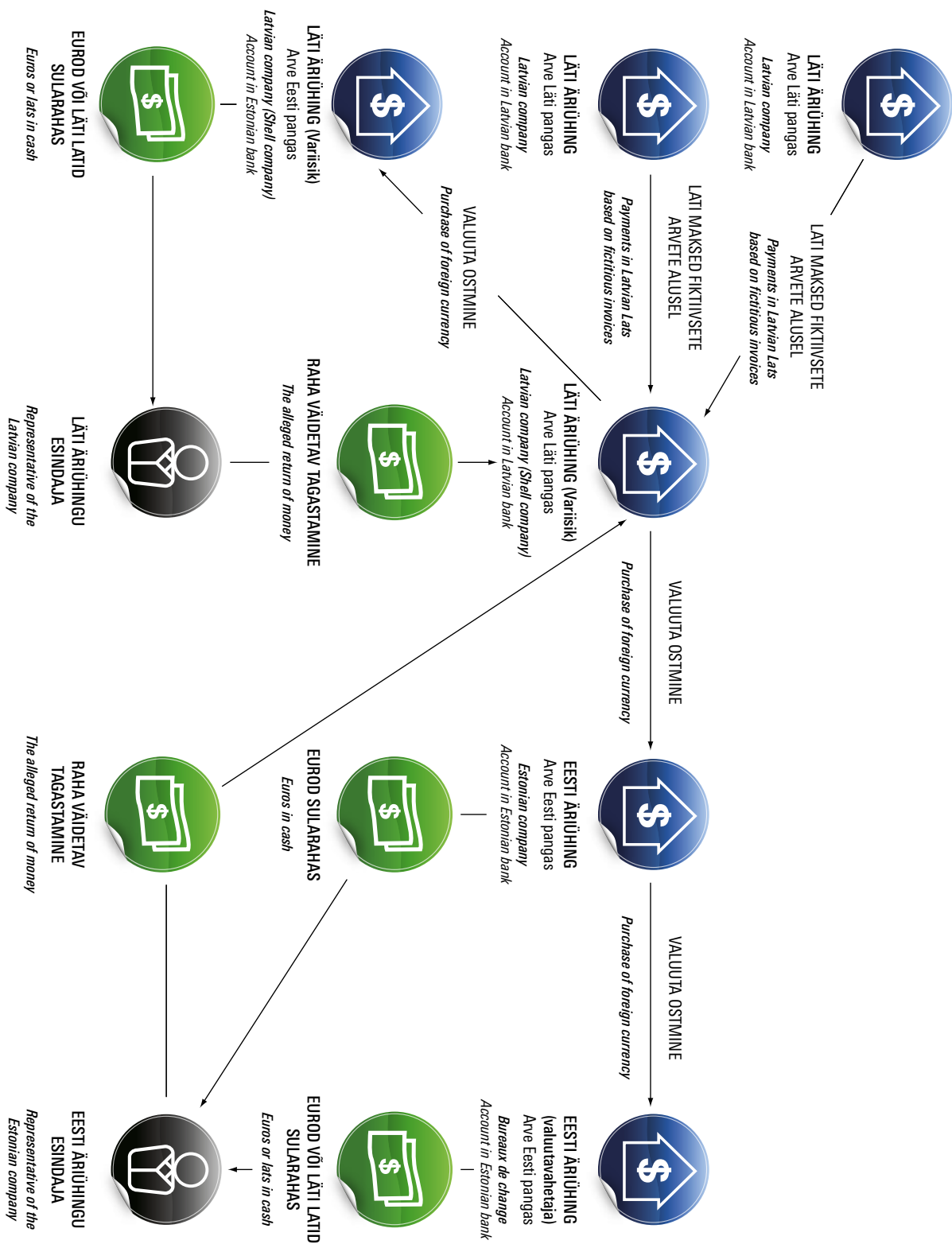
Criminal offenders of countries bordering on Estonia establish on the territory of their country the so-called invoice factories, where the residents of the countries transfer large amounts in local currency on the basis of fictitious contracts and invoices. A company used as an invoice factory forwards the money on the basis of a currency sales/purchase contract to an Estonian or foreign resident who has opened an account in an Estonian bank. The Estonian or foreign resident converts the foreign currency debited to its bank account located in Estonia into kroons or euros and buys from a company providing currency exchange services typically euros. A representative of the Estonian or foreign resident receives euros in cash, which are allegedly delivered back to the foreign resident who sent the money. **In cases detected and analysed by the FIU the fact of returning money has not been confirmed.**

SCHEME 4. Fraud committed against credit and financial institutions and private persons using uncovered cheques

The bank cheque is in addition to cash payments and bank transfers one of the money payment tools, which is used increasingly in Estonia, too. In most cases bank cheques are used for payment of invoices (e.g. for magazine subscriptions, participation fees of

Joonis 12. Eesti kui Venemaalt saabuvate illegaalsete rahavoogude transiitriik.
Figure 12. Estonia as a transit country for the illegal cash flow from Russia.

Joonis 13. Eesti kui Lätist saabuivate illegaalsete rahavoogude transiitriik
 Figure 13. Estonia as a transit country for the illegal cash flow from Latvia.

tellimuste, koolituste ja erinevate seminaride osa-võtumaksete) tasumiseks välismaalt Eestisse ja ka välismaale.

Tšekkide peamised alaliigid on panga-, kom-merts- ja isiklikud tšekid, reisitšekid, euro-tšekid. Eesti pangad pakuvad enamasti kolme tüüpi tšekke: sularahatšekke, pangatšekke ja reisi-tšekke, samas võtavad nad vastu ka isiklike-, kommerts- ning eurotšekke. Arveldatakse ka mõningates teistes rahvusvaluutades tellitud tšekkidega. Pangatšekke väljastab ja lunastab enamik panku maailmas.

Peamine skeem võltsitud tšekkide esitamisel on järgmine. Kurjategijad kontakteeruvad e-maili teel isiku või organisatsiooniga väites, et soovivad osta kaupa või teenust. Olles hinnas kokku leppinud, edastatakse kauba või teenuse eest tasumiseks paberkanjal tšekk, mis on tegelikkuses katteta. Sellise tšeki saanud ettevõtte omanik või eraisik edastab eelnevalt tšekki õigsust kontrollimata kauba või teenuse kliendile ning jääb lõppkokkuvõttes ilma nii kaubast kui lubatud rahast.

Teine skeem seondub välismaalastega, kes väidetavalt soovivad Eestis teatud teenust tarbida. Nad teatavad teenuspakkujale, et on oma reisi-korraldaja kaudu või mõnd muud teenust kasu-tades saatnud tšeki teenuse eest küll teele, kuid ekslikult kirjutanud tšekile suurema summa kui kokku lepitud, mistõttu ei ole tal enam raha arve-te eest tasumiseks või rõhutakse lähedaste hai-gustele ja nende eest hoolitsemise vajadusele. Probleemi lahendamiseks palub klient tšekil mär-gitud summast maha arvata kokkulepitud kulud ja ülejäänud summa saata postiga tema poolt antud aadressile. Tegelikuses on tšekk võltsitud ning teenusepakkuja langeb kelmuse ohvriks.

Selliste pettuste puhul on tavaline, et isikud ei kohtu näost näkku ja peamiseks suhtlusvahen-diks on internet.

Seoses nimetatud skeemi tuvastamisega soo-vitab rahapesu andmebüroo

- ettevõttel ja eraisikul kontrollida pangas enne kauba edastamist või teenuse või-maldamist tšeki katet (avaliselt võtab see protsess aega 2-4 nädalat) ning väljastada kaup/teenus pärast pangalt tšeki kattele kinnituse saamist;
- kasutada taustauuringuks interneti otsin-gumootorite abi tuvastamiseks, kas tegu on usaldusväärse tehingupartneriga;
- suhtuda kriitiliselt ja pöörata erilist tähe-lepanu saabunud e-kirjade sisusse, kus püütakse rõhuda inimeste tunnetele ning enamakstud summade tagastamisele;
- küsida vajadusel täiendavaid andmeid, veendumaks et tegemist ei ole pettusega;
- vältida võimaluse korral tšekkidega arvel-damist ning nõuda tasumist pangaülekan-dega.

training events and different workshops) from foreign countries to Estonia and also to foreign countries.

The main subcategories of cheques are bank, com-mercial and personal cheques, traveller's cheques, euro cheques. The banks in Estonia offer mostly three types of cheques: cheques in hand, bank cheques and traveller's cheques, while they also accept per-sonal, commercial and euro cheques. Settlements are also made in cheques ordered in other national cur-rencies. Most banks in the world issue and cash bank cheques.

The main scheme where counterfeit cheques are used is the following. Criminal offenders contact by e-mail a person or an organisation stating that they wish to buy goods or services. After having agreed on the price, a cheque on paper is forwarded for payment for the goods or services. In reality the cheque is uncov-ered. An owner of a company or a private person who has received such a cheque forwards the goods or services to the client without checking the authentic-ity of the cheque in advance and forfeits finally both the goods as well as the promised money.

Another scheme related to counterfeit cheques is re-lated to foreigners, who allegedly wish to use a certain service. They inform the service provider that they have dispatched a cheque through their tour operator or by using another service provider, but they have by mistake written a bigger sum on the cheque than the one agreed on, due to which they have no money any more for payment of invoices or they stress that their close people are ill and need to be taken care of. To solve the problem, the client asks to deduct the agreed costs from the amount specified on the cheque and to send the remaining amount by post to the address given by him/her. In reality the cheque is counterfeited and the service provider is cheated.

In case of such acts of fraud it is usual that the per-sons do not meet in person and the main means of communication is the Internet.

With regard to detection of the aforementioned scheme, the FIU recommends that

- companies and private persons verify the cover of the cheque in the bank before for-warding the goods or providing the service (the process usually takes 2-4 weeks) and is-sue the goods/services only after receipt of confirmation of the cover of the cheque;
- the help of the Internet search engines be is used for background studies in order to de-tect whether the transaction partner is reli-able;
- critical attitude be is taken and special atten-tion be is paid to the content of the received e-mails, which try to take advantage of people's feelings and return of overpaid amounts;
- additional data be is requested, if necessary, in order to make sure that this is not fraud;
- settlement with cheques be is avoided, if pos-sible, and payment by a bank transfer be is required.

4.

MUUD TEGEVUSED

OTHER ACTIVITIES

4.1. TWINNING-PROJEKT

Märtsis 2008 algas koostöös Saksa Kriminaalpolitsei ametiga üheaastane mestimisprojekt „Support of the Creation of National Monitoring Centre of the Criminal Proceeds”, mille moto võiks kõlada järgmiselt: „*Kuritegevus ei tohi end ära tasuda*”. Projekti peamiseks eesmärgiks on tõsta igapäevaselt kriminaalsel teel saadud varade tuvastamise ja konfiskeerimisega tegelevate ametnike teadlikkust antud valdkonnas. See peaks lõppkokkuvõttes aitama suurendada tuvastatud ning kurjategijatelt konfiskeeritud kriminaaltulu mahtu ning tõstma süsteemi efektiivsust tervikuna.

Projekti raames tutvustasid Saksa erinevate ametkondade esindajad Eesti uurijatele, prokuröridele ning kohtunikele Saksamaa kriminaaltulu tuvastamise ja konfiskeerimise seadusandlust ja praktikat; samuti oli 16 uurijal, 5 prokuröril ning 4 kohtunikul võimalus õppereisi raames näha, kuidas on töö selles vallas Saksamaal korraldatud.

Projekti pikaajaline ekspert koostas koostöös Eesti vastava ala ekspertidega ülevaate Eesti konfiskeeritud varade alasest seadusandlusest. Lisaks töötatakse välja nõ konfiskeeritud varade haldamise siseriikliku strateegia visioon, kuid kuna nimetatud dokumendi koostamine väljub selgelt antud projekti pädevuspiirkonnast, siis loodame, et meie projekti raames koostatav dokument on üheks sisendiks antud vallas edasi töötamiseks ministeeriumide tasandil.

Projekti raames koostatav käsiraamat peaks tulevikus olema eelkõige abivahendiks menetlejatele kriminaalsel teel saadud varade tuvastamisel.

4.2. EESTI RAHAPESU JA TERRO- RISMI RAHASTAMISE TÕKESTAMI- SE SÜSTEEMI HINDAMINE

Euroopa Nõukogu rahapesuvastase võitlusega tegeleva ekspertkomitee Moneyval¹³ III hindamis-

¹³ Moneyval (Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures) on Euroopa Nõukogu rahapesuvastase võitlusega tegelev ekspertkomitee, mis teostab liikmesriikides vastastikuseid hindamisi rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse meetmete rahvusvahelistele standarditele vastavuse osas. Samuti keskendub Moneyval rahvusvahelise koostöö edendamisele ja info jagamisele erinevate rahapesu tõkestamise meetmete, nende rakendamise võimaluste ja rahapesu trendide kohta Euroopas. Hetkel on Moneyvalil 28 alalist ning kaks ajutist liiget, lisraelile on alates 2006. aasta jaanuarist omistatud vaatlaja staatus.

4.1. TWINNING PROJECT

In March 2008 the one-year Twinning programme “Support to the Creation of National Monitoring Centre of the Criminal Proceeds” was launched in cooperation with the German Criminal Police Office. The motto of the project could be the following: “Crime must not pay”. The main purpose of the project is to improve on a daily basis the awareness of the given field among the officials responsible for detection and confiscation of property received in criminal manner. This would in conclusion help to increase the volume of the criminal proceeds detected and confiscated from criminal offenders and improve the efficiency of the system as a whole.

In the framework of the project, representatives of different German authorities introduced to Estonian financial investigators, prosecutors and judges the German legislation and practice regarding detection and confiscation of criminal proceeds. During a study visit 16 financial investigators, 5 prosecutors and 4 judges could see how work has been organised in Germany.

In cooperation with Estonian experts the expert of the project prepared an overview of Estonian legislation in the field of confiscated property. In addition, the national strategy vision of management of confiscated property will be developed, but as the preparation of the aforementioned document is clearly beyond the area of competence of the given project, we hope that the document being prepared in the framework of our project is one of the inputs for development of the given field at the level of ministries.

In the future, an electronic handbook being prepared should particularly help the bodies conducting proceedings to detect the property received in criminal manner.

4.2. EVALUATION OF THE ESTONIAN SYSTEM OF MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING PRE- VENTION

The third evaluation round of Moneyval¹³, a commit-

¹³ Moneyval (Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures) is a committee of experts of the Council of Europe engaged in anti-money laundering, which performs mutual evaluations in Member States on compliance of the anti-money laundering measures and measures to counter terrorist financing with the international standards. Moneyval also focuses on promotion of international cooperation and information dissemination about different measures of money laundering prevention, the possibilities for application thereof and money laundering trends in Europe. At the moment Moneyval has 28 permanent members and 2 temporary members. Israel was granted active observer status with Moneyval in January 2006.

voor Eestis algas ekspertide visiidiga 2008. aasta veebruaris ning lõppes 8.-12. detsembril, mil Eesti kaitstes edukalt Moneyvali plenaaristungil rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase raporti. Moneyvali istungil vastu võetud lõppraport on Eesti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemi osas valdavalt positiivne, tunnustades seni tehtud tööd ja Eesti pingutusi võitluses rahapesu ja terrorismi rahastamisega.

Raporti kohaselt on võrreldes eelnevate hindamisvoorudega Eestis rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemis toimunud märkimisväärsed muudatused ning suur osa varasemates hindamisraportites välja toodud puudustest on nüüdseks kõrvaldatud.

2008. aasta jaanuari lõpus jõustunud rahapesu ja terrorismi rahastamise seadus, mille olulisimaid muudatusi võrreldes varasemaga on tutvustatud käesoleva aastaraamatu 1. osas, tugevdab Moneyvali hindajate arvates tunduvalt rahapesu ja terrorismi tõkestamise süsteemi Eestis. Kokkuvõtliku järeldusena tõdeti Moneyvali raportis, et rahapesu ja terrorismi tõkestamise alane seadusandlus ning institutsionaalne raamistik on Eestis tervikuna efektiivne, positiivsena tõsteti esile ka erasektori turuosaliste teadlikkust nii rahapesu riskidest kui ka kehtestatud õigusaktide nõuetest. Sellele on koolituste ja Twinning-projektide kaudu panuse andnud ka rahapesu andmebüroo.

Võrreldes 2000. aastal teostatud I ning 2004. aasta II hindamisvooruga olid rahapesu andmebüroo tööle antud hinnangud märksa positiivsemad ning varasemates hindamisraportites rõhutatud puudused on nüüdseks suuresti kõrvaldatud. Hindajad leidsid, et Eesti rahapesu andmebüroo ning selle tegevus, sealhulgas koostöö siseriiklike ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ning kogutav statistika, vastab rahvusvaheliselt rahapesu andmebüroole esitatavatele nõuetele. Lisandunud inim- ja tehnilised ressursid võimaldavad bürool talle pandud ülesandeid nõuetekohaselt täita ning koostöö kohustatud subjektidega on edukas. Sellele viitab kas asjaolu, et rahapesu andmebüroo tegevust tervikuna hinnati kõrgeima võimaliku reitinguga – C (*compliant*).

tee of experts of the Council of Europe engaged in anti-money laundering, started with an on-site visit of experts in February 2008 and finished on 8-12 December, when Estonia defended successfully the report on money laundering and terrorist financing prevention in the Moneyval plenary session. The final report about the Estonian system of money laundering and terrorist financing prevention adopted in the Moneyval session is mainly positive; it recognises the work done so far and the efforts of Estonia in combating money laundering and terrorist financing.

According to the report, significant changes have taken place in the Estonian system of money laundering and terrorist financing as compared to the previous evaluation rounds and a most of the shortcomings highlighted in previous evaluation reports have been remedied by now.

According to Moneyval evaluators, the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act, which entered into force at the end of January 2008 and the most important amendments of which as compared to the previous version have been introduced in Part 1 of this annual report, strengthens the system of money laundering and terrorist financing prevention in Estonia. To sum it up, the Moneyval report concluded that the legislation and institutional framework in the field of money laundering and terrorist financing prevention in is effective in Estonia. As a positive aspect, the awareness of the private sector of both the risks of money laundering as well as the requirements of the established legislation was also emphasised. The FIU has also contributed to this through its training events and twinning projects.

As compared to the first evaluation round in 2000 and the second evaluation round in 2004 the assessments given of the FIU work were much more positive and the shortcomings emphasised in earlier evaluation reports have been remedied in large part by now. The evaluators found that the Estonian FIU and its activities, incl. cooperation with national and international organisations and the statistics being collected, are in compliance with the international requirements imposed on FIUs. The additional human and technical resources allow the FIU to discharge properly the duties imposed on it and cooperation with obligated subjects is successful. This is also confirmed by the fact that the activities of the FIU as a whole were evaluated with the highest possible rating – C (*compliant*).

